

גמרא סדורה מסכת יבמות

פרק שלישי - "ארבעה אחין"

לימוד פרק זה לרפואת אוהב ה' תורתו עמו וארצו
המסור כולו בעבודת ה' בחסד תורה ובפעילות למען בית ה'
האוהב את כולם ואהוב על כל

הרב יהודה יהושע בן איטה ברנדה גליק
שהקב"ה יחזירו לאיתנו הראשון ויוסיף עליו כהנה וכהנה

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

עם רש"י

חשון תשע"ה

בהצלחה - יגיעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות
דניאל ברק ווינט
טל' - 0526071122
דוא"ל vinetdb81@gmail.com
עתניאל ד.ג. הר חברון 90407

©

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק
שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים.
כל הזכויות על החלוקה לסוגיות ופסקאות
שמורות לעמותת "וכל בניין לימודי ה'" ולדניאל ברק ווינט.

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד לצורך אישי וללא מטרת רווח.

מסכת יבמות פרק ג' - "אַרְבָּעָה אַחִין"

1. כו, א-ב

רפ"י

מתני'

ארבעה אחין. ולא מתייבמות. מפרש טעמא בגמי משום זיקה דכיון דתרווייהו זקיין להאי ולהאי קמא דמייבם פגע באחות זקוקתו דהויא כאשתו:

איסור ערוה. כגון חמותו ואם חמותו:

ומותר באחותה. דלאו אחות זקוקה היא דערוה לאו קמיה רמיא לייבומי:

איסור מצוה. רמיא קמיה מדאורייתא הלכך אסור באחותה דאחות זקוקה היא:

אחותה כשהיא יבמתה. אחותה של ערוה כשהיא יבמתה אשת אחי בעלה כשנפלת עמה לייבום:

או חולצת או מתייבמת. דלאו אחות זקוקתו היא דערוה לא רמיא קמיה:

גמ'

יש זיקה. כלומר חומרת זיקה לשוויי אחות זקוקתו כאחות אשתו ובמס' נדרים (דף עד.) פליגי בה איכא למייד זקוקתו כאשתו להפרת נדריה ולאסור קרובות ואיכא למייד אין זיקה ובפרקין דלעיל (דף יז.) איפליגו בה רב הונא ורב יהודה:

מתרי בתי. משני אחין נפלו: **מייית אידך.** ונפלה קמיה דהאי ונפקא משום אחות אשתו בלא חליצה וייבום הלכך אמרי' להו חלוצו דאי נמי מייית אידך אח לבתר חליצה דחד הדר האי חולץ וחלץ לה:

תלתא נמי. מאי שנא דנקט ד' אחין אי אמרת בשלמא יש זיקה אשמעי' רבותא דאעייג דתרי אחי נינהו ולא אלימא זיקתו דקמא דמייבם דמצינו למימר ההיא רמיא קמיה ואחותה קמיי אחיו ואפי"ה אסור וכ"ש שלשה אחין ב' מהם נשואים שתי אחיות ומתו ונפלו שתייהן לפני זה שתייהן אסורות דתרווייהו עליה רמיא וזיקתו חמורה וכי נסיב הוי פגע באחות זקוקתו אלא אי משום ביטול מצות יבמין אפי' תלתא נמי ומתו השנים הנשואים שתי אחית שתייהן חולצות דאי מייבם חדא נפקא אידך בולא כלום:

חמשה נמי. שנים נשואים שתי אחיות ומתו השנים ונשאר השלשה דלמא אדמייבם חד מיתו להו תרי ובטלה מצות יבמין:

משנה

ארבעה אחין, שנים מהם נשואים שתי אחיות, ומתו הנשואים את האחיות - הרי אלו חולצות ולא מתייבמות.

ואם קדמו וכןסו - יוציא.

רבי אליעזר אומר:

בית שמאי אומרים: יקיים,

ובית הלל אומרים: יוציא.

היתה אחת מהן אסורה על האחד איסור ערוה - אסור בה, ומותר באחותה. והשני - אסור בשתייהן.

איסור מצוה, איסור קדושה - חולצת ולא מתייבמת.

היתה אחת מהן אסורה על זה איסור ערוה, והשניה אסורה על זה איסור ערוה, האסורה לזה מותרת לזה, והאסורה לזה מותרת לזה.

וזו היא שאמרו: אחותה כשהיא יבמתה - או חולצת או מתייבמת.

גמרא

שמע מינה: יש זיקה.

דאי אין זיקה, מכדי הני, מתרי בתי קאתיין.

האי לייבם חדא,

והאי לייבם חדא.

לעולם אימא לה: אין זיקה,

ומשום דקסבר: אסור לבטל מצות יבמין.

דלמא אדמייבם חד מייית אידך, וקמבטל מצות יבמין.

אי הכי, תלתא נמי!

לא מיבעיא קאמרינן:

לא מיבעיא תלתא דודאי בטלה מצות יבמין, אבל ארבעה למיתה לא חיישינן,

קא משמע לן.

כוב, אי הכי, חמשה נמי!

למיתה דתרי - לא חיישינן.

2. כו, ב - כז, א

ר"י

לפני שני אחין יבמין. כלומר לפני שני אחי בעליהן שהן יבמיהן: אמצעות. כלומר שלישית ולא דוקא נקט:

צריכה חליצה משניהן. כדמפרש ואזיל: לא גרסינן מדקאמרת זה חולץ כו' אלא הי"ג מדקאמרת צריכה חליצה משניהם קסברת יש זיקה והוא לה חליצה פסולה וחליצה פסולה צריכה לחזור כו'. כלומר מדקאמרת צריכה חליצה משניהם קסברת אלימא מצות זיקת יבמין למירמי אתרווייהו והך חליצה על כרחך חליצה פסולה היא כלומר גרועה שאם רצה לייבם אינו יכול דאחות חלוצתו היא הילכך לאו מעלייתא היא וצריכה לחזור על כולן דלא מיפקעא זיקה דתרווייהו בחליצה דחדא משום דאלימא זיקה ורמיא אתרווייהו:

קמייטא. שתיים ראשונות נמי ליבעו חליצה משניהם דחליצתן נמי לאו מעלייתא היא דאי בעי לייבומי לא מצי הואיל ויש זיקה:

בבת אחת. כלומר אם באו לחלוץ כאחת שלא הספיקה הראשונה לחלוץ עד שנפלה גם השנייה והשלישית הכי נמי דכולן צריכות לחזור אחר כל האחין:

הכא דנפלו זו אחר זו. נפילתה של זו אחר חליצתה של זו:

נפלה לה חדא חלץ לה ראובן. וחליצה כשרה היתה שאם רצה יכול לייבם: **נפלה אינך חלץ לה שמעון.** וגם זו כשרה שאם רצה מייבם ואין כאן אחות זקוקה שכבר חלצה אחותה קודם נפילת זו נפלה שלישיית אי בעי לייבומי לא מצי דאחות חלוצת שניהם היא ובולא כלום נמי לא נפקא דאחות חלוצה אינה אלא מדברי סופרים לקמן בהחולץ (דף מ:). הלכך חלץ האי חליצה כל דהו ולא מעלייתא היא שאם חפץ לא ייבם ומיהו חליצתו וזיקתו שוות שתיהן לגרוע ופקעה זיקתו בחליצתו חלץ האי מפקע זיקה: **והא אמר רב אין זיקה.** בפרק כיצד (לעיל דף יז:). אי"ר הונא אמר רב שומרת יבם שמתה מותר באמה:

חלץ לאחיות. שתי אחיות שנפלו לפניו משני אחים וכל אחת צרתה עמה וחלץ לאחיות לא נפטרו צרותיהן הואיל ואי בעי לייבומי לא מצי אלא יחלוץ לצרות ויפטרו אחיות ואע"ג דצרות נמי אי הוה בעי לא הוה מייבם מיהו קל איסורם משל אחיות הלכך אף חליצתם משובחת משל אחיות והכי מפרש לקמן:

היכא דקיימא חליצה דשמעון חליצה כשרה. לחלוץ לשניה שהוא לא חלץ לראשונה:

חלץ לה ראובן חליצה פסולה. בתמיה ראובן שחלץ לראשונה והוא הך אחות חלוצתו ולא חליצה מעליא היא כדשמעון דזיקה גרידתא היא: **אמצעות.** כלומר השלישית לאחר שחלץ שמעון לשניה שהיא על שניה אחות חלוצה ושניה שוין בה וקסבר חליצה פסולה אין צריכה לחזור על כל האחין:

כיון דרובה גביה. שהחולץ לשלישית חלץ לבי: **למיפטר צרה.** כדקאמרי לא נפטרו צרות:

אבל מיפטר נפשה פטרה. בחליצה דכל דהו הלכך אחד חולץ לגי היכא דליכא צרות בהדיהו:

אמר רבה בר רב הונא אמר רב:

שלוש אחיות יבמות, שנפלו לפני שני אחין יבמין, זה - חולץ לאחת, וזה חולץ לאחת, ואמצעות - צריכה חליצה משניהם.

אמר ליה רבה:

מדקאמרת: "אמצעות צריכה חליצה משניהם" - קסברת: 'יש זיקה', והוא לה חליצה פסולה, וחליצה פסולה צריך לחזור על כל האחין. אי הכי, קמייטא נמי!

אי דנפול בבת אחת - הכי נמי.

לא צריכא דנפול בזו אחר זו,

נפלה חדא - חלץ לה ראובן.

נפלה אינך - חלץ לה שמעון

נפלה אינך - חלץ לה האי מפקע זיקתו,

וחלץ לה האי - מפקע זיקתו.

והאמר רב: 'אין זיקה'!

לדברי האומר: 'יש זיקה' קאמר.

ושמואל אמר:

אחד חולץ לכולן.

מכדי שמעינן ליה לשמואל דאמר:

חליצה מעליא בעינן,

דאמר שמואל:

כזא, חלץ לאחיות - לא נפטרו צרות.

היכא דקיימא חליצה דשמעון, חליצה כשרה, חלץ לה ראובן חליצה פסולה!?

מאי "אחד חולץ לכולן"?

נמי דקאמר אאמצעות.

והא "כולן" קאמר!

כיון דרובה גביה, קרי ליה "כולן".

ואיבעית אימא:

כי קאמר שמואל חליצה מעליא בעינן,

הני מילי למיפטר צרתה,

אבל מפטרא נפשה פטרה.

3. כז, א

רס"י

לבעלת הגט. בי יבמות מאח אחד ונתן יבם גט לאחת מהן שוב אין חליצתה הוגנת כל כך דקלישא זיקתה ואם חלץ לה לא נפטרה צרה:

חלץ לבעלת מאמר. עשה מאמר באחת מנשי אחיו המת ואח"כ חלץ לה לא נפטרה צרה שחליצה זו אינה פוטרת לגמרי שעדיין צריכה גט למאמרו כדתנן בפרק ר"ג (לקמן דף נ.) עשה מאמר וחלץ צריכה הימנו גט ואע"ג דיהיב לה גט אחר דחלץ לה הוא דמהניא אבל צרתה צריכה חליצה אבל חלץ לצרה נפטרה בעלת מאמר מחליצה ואינה צריכה אלא גט למאמרו:

דהויא אחות אשה בזיקה. ואי הוה בעי לייבומי לא מצי ולהכי גריעה חליצתה:

לצרות נמי. הא צרת אחות זקוקה היא ואסירא לייבומי דצרה במקום ערוה קיימא:

והאמר שמואל כו' בפ"ב:

אי הכי. דאין זיקה חלץ לאחיות שחליצה הוגנת היא:

בשלמא צרה דרחל. דחלצה באחרונה לא תפטר דחליצה דרחל גרועה הואי דאי בעי לייבומי לא מצי דאחות חלוצתו היא:

אלא צרה דלאה תיפטר. דחליצת לאה כשרה היא דאי הוה בעי מצי לייבומי: **צרות דעלמא.** כלומר כל היכא דמיתרמי כה"ג לא נפטרו צרות של אחרונה:

אי הכי. דצרות דקאמר שמואל בצרה דרחל שחלצה באחרונה קאמר:

חלץ לצרות נפטרו אחיות. בתמיה דכי חלץ לצרת אחות החלוצה נפטרה אחות החלוצה:

אצרה דרחל מי מיפטרה רחל. אחליצה דצרה מי מיפטרה רחל: **והא תנן.** בהחולץ:

אסור אדם בצרת קרובת חלוצתו. ואפילו לא היתה צרתה מאחיו אלא מנכרי וטעמא התם מפרש והכא נמי אי הוה בעי לייבומי לא מצי:

התחיל באחיות. שחלץ ללאה לא יגמור בצרות לא פטרה חליצת צרה דרחל את רחל:

דתנן אסור אדם כו' וכ"ש דלא יגמור באחיות דחליצת רחל לא מיפטרה צרה דלאו חליצה מעלייתא היא דאחות חלוצתו היא אלא שתיהן צריכות חליצה:

התחיל בצרות. שחלץ לצרת לאה: **יגמור אף באחיות.** אם רצה לחלוץ לרחל נפטרה צרתה ואע"ג דרחל קרובת לאה שהיא צרת חלוצתו לא גריע בהכי דתנן מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו וה"נ כיון דאין זיקה אי הוה בעי לייבומי לרחל מייבם וכל שכן גמר בצרת רחל ולא ברחל דשכיחא מילתא טפי:

לעולם. כדאמר שמואל ברישא חלץ לאחיות לא נפטרו צרות משום דיש זיקה וחליצת האחיות גרועה ואפילו צרת לאה לא מיפטרה חלץ לצרות נפטרו אחיות דחליצתן משובחות משל אחיות ודקשיא לך הויא צרת אחות אשה בזיקה והויא כי אחות זקוקה גופה לא היא משום דלא אלימא זיקה לשוויי לצרה כי ערוה ולא גזרו חכמים אלא באחות זקוקה:

גופא:

"אמר שמואל:

חלץ לאחיות - לא נפטרו צרות, לצרות - נפטרו אחיות.

חלץ לבעלת הגט - לא נפטרה צרה, לצרה - נפטרה בעלת הגט.

חלץ לבעלת המאמר - לא נפטרה צרה, לצרה - נפטרה בעלת מאמר."

מאי שנא "לאחיות דלא נפטרו צרות" דהויא לו אחות אשה בזיקה, חלץ לצרות נמי לא ליפטרו אחיות, דהויא להו צרות אחות אשה בזיקה!

קסבר שמואל: אין זיקה'.

והא אמר שמואל: יש זיקה'!

לדברי האומר: אין זיקה' קאמר.

אי הכי, חלץ לאחיות אמאי לא נפטרו צרות? בשלמא צרה דרחל, לא תיפטר, דכיון דחלץ לה ללאה, והדר חלץ לרחל, הויא לה חליצה דרחל חליצה פסולה, אלא צרה דלאה תיפטר!

מאי "לא נפטרו צרות" נמי דקאמר? אצרה דרחל.

והא "צרות" קאמר!

צרות דעלמא.

אי הכי, "חלץ לצרות נפטרו אחיות", וצרת רחל, מי מיפטרה? והא תנן:

"אסור אדם בצרת קרובת חלוצתו" (יבמות מ:):

שמואל נמי התחיל ולא התחיל קאמר.

התחיל באחיות - לא יגמור בצרות, דתנן:

"אסור אדם בצרת קרובת חלוצתו" (יבמות מ:).

התחיל בצרות יגמור אף באחיות.

דתנן:

"מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו" (יבמות מ:).

רב אשי אומר:

לעולם כדקאמרת,

ומשום דלא אלימא זיקה לשווייה צרה כערונה.

תניא כוותיה דרב אשי:

"חלץ לאחיות - לא נפטרו צרות."

הא לצרות - נפטרו אחיות.

מאי טעמא?

לאו משום דקסבר: יש זיקה',

ולא אלימא זיקה' לשווייה צרה כערונה.

אמר רבי אבה בר ממי:

הא מני? בית שמאי היא.

רש"י

הצרות לאחין. ואפילו צרת
 אחות אשה שרי לייבומי וכ"ש
 צרת אחות זקוקה:
 אי הכי. אמאי תני חלץ יבומי
 נמי תתייבם הצרה:

ד'תנן:

"בית שמאי מתידין הצרות לאחין" (יבמות יג.).

אי הכי, יבומי נמי תתייבם!

כרבי יוחנן בן נורי.

דאמר: בואו נתקון להן לצרות שיהו חולצות ולא מתייבמות.

והאמר מר:

לא הספיקו לגמור את הדבר, עד שנטרפה השעה!

אמר רב נחמן בר יצחק:

אחריו, חזרו ותקנו.

4. כז, א-ב

רפ"י

בעלת הגט ובעלת מאמר. אחיו שמת ולו ב' נשים ועשה זה מאמר לזו וגט לזו ושוב אסור לייבם דקם ליה בלא יבנה כיון שהתחיל לגרש אי זו מהן הגונה לחלוץ ולפטור צרתה:

ומודה ר"ג. דאמר לקמן בפ"ה אין גט אחר גט מודה הוא שיש גט אחר מאמר כגון ב' יבמות מאח א' ועשה מאמר בזו ואח"כ נתן גט לזו מהני גט לפסול הראשונה עליו משום לא יבנה ולהאסר בקרובות שנייה כבראשונה ולא אמרי' מאמר ככנוסה ואדחאי שנייה מיניה ולא מהני בה גט:

ומאמר אחר גט. אם נתן גט לראשונה ואח"כ עשה מאמר בצרתה לא אמרי' גט קמא במקום חליצה קאי ותו לא קני מאמר יבמין בצרה אלא ודאי מהני וצריכה גט למאמרו ואסור גם בקרובותיה:

כי הדדי נינהו. ותפשוט בעיין שהאחת פוטרת חברתה ויחלוץ לאיזו שירצה שחליצת שתיהן גרועה:

לראשונה. שנפלה ראשון: **הותרה.** לשוק:

איבעיא להו:

כזב בעלת הגט ובעלת המאמר,

איזו מהן קודמת?

בעלת הגט עדיפא, משום דאתחיל בה בחליצה,

או דלמא:

בעלת מאמר עדיפא, משום דקרובה לביאה?

אמר רב אשי:

תא שמע:

"ומודה רבן גמליאל שיש גט אחר מאמר,

ומאמר אחר גט"

אי גט עדיף - לא ליהני מאמר אבתריה,

אי מאמר עדיף - לא ליהני גט אבתריה,

אלא לאו שמע מינה כי הדדי נינהו.

שמע מינה.

5. כז, ב - כח, א

רפ"י

חלץ לשנייה הותרה. לשוק והי"ה אם חלץ לשנייה ואח"כ לראשונה:

מתה ראשונה. בלא חליצה מותר לייבם את השניה ואע"פ שבשעת נפילתן אחות זקוקת ראשונה היתה ואין אני קורא בה יבמה יבא עליה כי מתה קמייתא פקעה זיקה ושריא הך ולית ליה הא דשנינן בפי כיצד (לעיל דף כג:). הך מתניי דהכא אי למ"ד יש זיקה יש זיקה כוי דאוקימנא לעיל דהואיל ונאסרה עליו בשעת נפילה תו לא משתריא ואיכא לאותובי ממתניי דקתני חולצות ולא מתיבמות אמאי ליחלוץ חדא ולשתרי אידך ולקמן מותבין ליה מינה אסיפא דמילתיה ולא מתרץ:

ואין צ"ל מתה שנייה. ולא חלצה שמוטר בראשונה שהיתה ראויה לייבם בשעת נפילתה אלא שנפלה זו אחרי כן ואסרתה וכיון שמתה זו חזרה להיתירה הראשון:

ורבי יוחנן אמר מתה שנייה מותר בראשונה. הואיל ובשעת נפילתה היתה ראויה לו:

אחות אשה דאורייתא. כגון גי אחים ב' מהם נשואין ב' אחיות ומת אחד מהם ואח"כ מתה אשתו של ב' דעלה איתמר הך דרב בפרקין (לקמן דף ל.) אסורה יבמתו עליו הואיל ובשעת נפילה אחות אשתו הואי:

דרבנן היא. וכיון דמתה שריא: **איני יודע מי שנאן.** כלומר זו אינה משנה:

ולימא ליה מאי חולצות חדא. שנייה:

חולצות דעלמא. כל היכא דמיתרמי כה"ג חולצות השניות: **הרי אלו.** משמע הנך תרתי דאירי בהו:

לראשונה ברישא. דתו לא משתריא שנייה שלא נראית בשעת נפילה:

חולצות לכתחלה. משמע כלומר אין כאן תקנה אחרת:

ה"ג ולימא ליה גזירה דלמא קדים וחליץ לראשונה ברישא.

אי אמרת להו חלוצו לשניה ויבמו ראשונה גזירה דלמא קדים חד וחליץ לראשונה ואתי לייבומי אידך שניה דסברי מה איכפת בין זו לזו אבל בדיעבד שחלץ לשנייה תחלה שריא ליה לאידך לייבומי קמייתא דמאן דחזי דחלץ לשניה ברישא וחזר וייבם קמייתא אסיק אדעתיה ולא אתי למחלץ לקמייתא ולייבומי שניה:

אמר רב הונא אמר רב:

שתי אחיות יבמות, שנפלו לפני יבם אחד,

חלץ לראשונה - הותרה,

חלץ לשנייה - הותרה.

מתה ראשונה - מותר בשנייה.

ואין צריך לומר מתה שנייה - שמוטר בראשונה,

משום שהיא יבמה שהותרה, ונאסרה, וחזרה והותרה, תחזור להיתירה הראשון.

ורבי יוחנן אמר:

מתה שנייה - מותר בראשונה,

אבל מתה ראשונה - אסור בשנייה.

מאי טעמא?

שכל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה - "יבמה יבא עליה" (דברים כה, ה) - הרי זו כאשת אח שיש לה בנים, ואסורה.

ורב לית ליה האי סברא?

והאמר רב:

כל אשה שאין אני קורא בה בשעת נפילה - "יבמה יבא עליה" (דברים כה, ה) -

הרי היא כאשת אח שיש לו בנים, ואסורה!

הני מילי היכא דקאי באפה, איסור אחות אשה דאורייתא.

אבל ה"כא, זיקה דרבנן היא.

איתיביה רבי יוסי בר הנינא לרבי יוחנן:

"ארבעה אחין, שנים מהם נשואים שתי אחיות,

ומתו הנשואים את האחיות,

הרי אלו - חולצות ולא מתייבמות".

ואמאי?

ליקו חד מינייהו, לחלוץ לה לשנייה, ותיהוי ראשונה לגבי אידך,

כיבמה שהותרה ונאסרה, וחזרה והותרה, תחזור להיתירה הראשון!

אמר ליה:

"אחיות" - איני יודע מי שנאן.

ולימא ליה:

מאי "חולצות"?

נמי דקתני - חולצת תדא!

"חולצות" קתני.

ולימא ליה:

מאי "חולצות"?

חולצות דעלמא!

"הרי אלו" קתני.

ולימא: דחליץ ליה לראשונה ברישא!

כה, א "חולצות" ^לכתחלה קתני.

ולימא ליה:

גזירה דלמא קדים וחליץ לראשונה ברישא!

"ולא מתייבמות" קתני,
דליקא דין יבום הכא קלל.

וליקא ליה:

גזירה שקמא ימות, ואסור לבטל מצות יבמין!

רבי יוחנן למיתה לא חייש.

וליקא ליה:

רבי אלעזר היא,

דאמר: פיון שעמדה עליו שעה אחת באיסור נאסרה עליו עולמית.

מדסיפא רבי אלעזר,

רישא לאו רבי אלעזר.

וניקא ליה:

דנפול בבית אחת, ורבי יוסי הגלילי היא,

דאמר: אפשר לצמצם!

לא סתם לן תנא כרבי יוסי הגלילי.

וליקא ליה:

דלא ידעינן הי נפול ברישא!

אי הכי, היינו דקתני: "קדמו וכןסו יוציא",

בשקמא ראשונה אמרין ליה: מאן שריא לך?

אלא שניה, אמר: חבראי שניה יבם, אנה ראשונה מייבם!

הינו דקאמר ליה: אחיות איני יודע מי שנאן.

[ורבי יוחנן אמר:

מתה שניה - מותר בראשונה,

אבל מתה ראשונה - אסור בשנייה].

תנן:

"היתה אחת מהן אסורה על האחד איסור ערוה - אסור בה, ומותר באחותה.

והשני אסור בשתייהן".

סלקא דעתין דנפלה חמותו, תחלה.

ואמאי?

ליקו חתן לייבם הך דאינה חמותו ברישא,

ותהוי חמותו לגבי אידך כיבמה שהותרה, ונאסרה, וחזרה והותרה, תחזור להיתרה הראשון!

אמר רב פפא:

כגון דנפלה הך דאינה חמותו ברישא.

רש"י

ומשני ולא מתייבמות קתני.

דאי נמי חלץ לשניה אין כאן

יבום:

וליקא ליה גזירה שמא ימות

ואסור לבטל מצות יבמין. וה"פ

ליקא ליה רבי יוחנן תנא דמתני

טעמיה לאו משום זיקה קא

אסר לייבם ב' אחיות דס"ל אין

זיקה דאי טעמא משום זיקה

מכי חליץ לשניה ופקע זיקתה

שרי לייבומי ראשונה כדאמרי

אנא אלא טעמא משום שמא

ימות כדאמר בריש פירקין

דלמא אדמייבם חד מיית אידך

כו' ומשו"ה שקול רבנן דין יבום

מאחיות לגמרי ואפילו חלץ

לחדא מיניהו דלא בטלי תו

מצות יבמין כי היכי דלא ירגילו

יבום באחיות ואתי לייבומי

לכתחלה קמי חליצה ואדמייבם

חד מיית אידך אבל לגבי מיתה

דלעיל דאיירי בה ר' יוחנן ליכא

למיגור הכי:

ר' אלעזר היא. בפי ב"ש (לקמן

קט.) ואנא דאמרי כרבנן:

מדסיפא. דמתני ר"א דקתני

ר"א אומר ב"ש אומרים יקיימו

(כו') ב"ה אומרים יוציא:

וליקא ליה. דלא ידעינן הי נפול

ברישא דליקא ליה חלוץ

לשניה:

א"ה. דמשום דלא ידעינן הוא

הא אי הוה ידעינן מתייבמת

ראשונה:

היינו דקתני. כלומר הא דקתני

יוציאו אמאי:

בשלמא לראשון אמרי' ליה.

אפיק דודאי באיסורא אתא

לידך דא"נ ראשונה היא מאן

שריא ניהלך הלא אחות זקוקה

היא ומי מאחיד חלץ לאחותה

לאפקועי זיקה מינה אלא שני

לימא אחר שייבם ראשון שניה

אירע לחלקו והויא זו ראשונה

יבמה שהותרה ונאסרה וחזרה

והותרה דהכי אמר בפי' כיצד

(לעיל כד.) קדמו וכןסו אין

מוציאין מידם משום דליכא

אלא ספק פגע באחות זקוקה

והא נמי לשני ספק הוא:

היינו דקאמר ליה אחיות איני

יודע מי שנאן. דלא מצי לתרוצי

כשמעתיה כלל:

איסור ערוה. כגון חמותו או

ערוה אחרת:

דנפלה חמותו ברישא. זו

שאסרה את האחרת נפלה

תחלה והאי דנקט חמותו חדא

מעריות נקט וניחא למינקטיה

מילתא דשכיחא ושאר עריות

טריחא מילתא לאשכוחי:

אמאי. שני אסור בשתייהן ליקו

חתן של ראשונה ולייבם לשניה

דאינה חמותו ואינה אחות

זקוקה ותיהוי חמותו לגבי אידך

אח יבמה שהותרה בשעת נפילה

כו':

כגון דנפלה הך דאינה חמותו

ברישא. ואי במייבם לה האידך

ברישא פיישא שנייה שנאסרה

משעת נפילתה (הוי) הלכך תו

לא מהני לה היתר:

6. כח, א

רש"י

קל היה להן לבי"ה. כלומר ב"ה לקולא אמרי:
 ר"ש כמאן. אליבא דמאן:
 אי. אתא למימר בית שמאי אומרים יקימו היינו ר"א:
 ואי אבי"ה. קא מסהיד היינו אבא שאול והא ליכא למימר דטעמא דנפשיה קאמר דלאו בר פלוגתייהו דבית שמאי ובית הלל הוא:

**"רבי אליעזר אומר:
 בית שמאי אומרים: יקיים,
 ובית הלל אומרים: יוציאו".**

תנ"א:

**"רבי אליעזר אומר:
 בית שמאי אומרים: יקיימו,
 ובית הלל אומרים: יוציאו.
 רבי שמעון אומר: יקיימו.
 אבא שאול אומר:
 קל היה להם לבית הלל בדבר זה.
 שבית שמאי אומרים: יוציאו,
 ובית הלל אומרים: יקיימו".**

רבי שמעון כמאן?

אי כבית שמאי - היינו רבי אליעזר!
 אי כבית הלל - היינו אבא שאול!

הכי קאמר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל בדבר זה.

7. כח, א

"הִיְתָה אַחַת [מֵהֶן אֲסוּרָה עַל הָאֶחָד אִיסוּר עֲרֻה - אֲסוּר בְּה, וּמִוֹתֵר בְּאַחֻתָּה]".

הָא תְּנִינָא חֲדָא זִימְנָא:

"אַחֻתָּה בְּשֶׁהִיא יְבַמְתָּה, אוֹ חוֹלְצַת אוֹ מִתֵּיבְמַת!"

צְרִיקָא,

דְּאִי אֲשִׁמוּעֵינָן הֵתָם: מִשּׁוּם דְּלִיכָא לְמִיגְזֹר מִשּׁוּם שְׁנִי,

אֲבַל הָכָא דְּאִיכָא לְמִיגְזֹר מִשּׁוּם שְׁנִי, אֵימָא: לֹא.

וְאִי אֲשִׁמוּעֵינָן הָכָא: מִשּׁוּם דְּאִיכָא שְׁנִי דְּקָא מוֹכַח,

אֲבַל הֵתָם דְּלִיכָא שְׁנִי, אֵימָא: לֹא.

צְרִיקָא.

רש"י

תנינא חדא זימנא. בפרק כיצד אחותה של ערוה כשהיא יבמתה או חולצת כו' והיינו נמי אסור בה ומותר באחותה:

התם. הוא דליכא אלא חד אחא לקמן וליכא למיגזר מידי אבל הכא דאיכא למיגזר דלמא אתא שני לייבומי כאחיו וקא פגע באחות זקוקתו דקמי דידיה הוו רמיין תרווייהו אימא אפילו האי דלא רמיא ערוה קמיה לא לייבם קא משמע לן:

דקא מוכח. דמדלא מייבם האי כאחיו איכא היכירא דאחות זקוקתו אסורה והאי דייבם האי משום טעמא דערוה לא רמיא קמיה ולא אתי למישרי אחות זקוקתו בעלמא:

אבל התם. דליכא אלא חד אח אימא לא לייבם דלמא אתי למישרי אחות זקוקתו בעלמא:

כ"י

איסור מצוה. אם היתה האחת אסורה על האחד איסור מצוה אינו מותר באחותה הואיל והיא מדאורייתא רמיא קמיה הואי אידך אחות זקוקתו הלכך בעו חליצה:

התם. בפרק כיצד:

איסור מצוה לחודה. לא אשמעינן אלא יבמה שנפלה לפניו שהיא אסורה עליו איסור מצוה חולצת:

והכא אשמעינן איסור מצוה ואחותה. שנפלו לו משני אחין דאחותה לא מייבמא דלא תימא אוקי איסור מצוה במקום ערוה ותתייבם אחותה ולא תיהוי כאחות זקוקתו:

משום מצוה עבוד רבנן. שתתקיים מצות יבום ולא העמידו איסור זיקה שהוא מדבריהם לאסור את אחותה היכא דהיא עליו איסור מצוה קמ"ל:

8. כח, א-ב

"איסור מצוה [איסור קדושה - חולצת, ולא מתייבמת]."

הא נמי תנינא:

כח, ב "איסור מצוה ואיסור קדושה חולצת ולא מתייבמת"!

התם איסור מצוה לחודה

הכא - איסור מצוה, ואחותה,

סלקא דעתך אמינא: ליקום איסור מצוה במקום איסור ערוה,

קא משמע לן.

ותתייבם!

כיון דמדאורייתא רמיא קמיה,

קא פגע באחות זקוקתו!

סלקא דעתך אמינא:

משום מצוה עבוד רבנן,

קא משמע לן.

9. כח, ב

"הִיְתָה אַחַת מֵהֶן [אֲסוּרָה עַל זֶה אִיסוּר עֲרֻנָּה, וְהַשְּׁנִיָּה אֲסוּרָה עַל זֶה אִיסוּר עֲרֻנָּה, הָאֲסוּרָה לְזֶה מוּתַרְתָּ לְזֶה, וְהָאֲסוּרָה לְזֶה מוּתַרְתָּ לְזֶה]".

הא תנו למה לי? היינו הקד!
מה לי לחד, ומה לי לתרי?

צְרִיכָא,

דְּאִי אֲשְׁמוּעִינָּה הֵתָם, מְשׁוּם דְּאִיכָּא שְׁנֵי דְמוּכָח,

אֲבָל הֵכָּא דְלִיכָּא שְׁנֵי דְקָא מוּכָח, אִימָא: לֹא.

וְאִי אֲשְׁמוּעִינָּה הֵכָּא, אֲדַרְבָּא, תְּרוּוּיָהּ מוּכָחֵי אֶהְדְּדֵי, אֲבָל אִידָּךְ - לֹא,

צְרִיכָא.

כ"י

הכא ליכא שני דמוכח. שהרי
שתיהן מתייבמות ואתי למישרי
אחות זקוקה בעלמא ואימא לא
לייבמן קמ"ל:

תְּרוּוּיָהּ מוּכָחֵי אֶהְדְּדֵי. שזה לא
יכול לישא את האחרת אלא זו
וכן זו מוכחא מילתא שזו
אסורה על זה וזו על זה לפיכך
ליכא אחות זקוקתו:

רס"י

היינו הך. דהא בהדיא קתני לה לעיל איסור מצוה ואיסור קדושה חולצת:

כי לא אמרינן אוקי איסור מצוה במקום ערוה. להתייבם אחותה היכא דאין איסור מצוה אלא באחת על האחד ולשני שתייהן זקוקות דאי שרית לייבומי להאי שהאחת אסורה עליו אתי שני נמי לייבומי וקא פגע באחות זקוקתו:

10. כח, ב

"זו היא שאמרו [אחותה נשהיא יבמתה - או חולצת או מתייבמת]."

"זו היא" - למעוטי מאי?

למעוטי איסור מצוה לזה ואיסור מצוה לזה.

הא תו למה לי? היינו הך!

מה לי לחד, מה לי לתרי?

מהו דתימא: כי לא אמרינן אוקי איסור מצוה במקום איסור ערוה,

היכא דאיכא למיגזר משום שני,

אבל היכא דליכא למיגזר משום שני,

אימא: להאי אוקימנא איסור מצוה במקום איסור ערוה,

וליהאי אוקימנא איסור מצוה במקום איסור ערוה, ולייבמו,

קא משמע לן.

11. כח, ב

רש"י

בכולן אני קורא בהן. בכל חמש עשרה עריות דבפ"ק אפשר להן להיות שתי אחיות נופלות לשני אחין והאחת אסורה על זה משום אחת מכל העריות הללו ומותרת לזה והשניה אסורה על זה משום אותו שם ערוה עצמו ומותרת לזה ומתוך כך נמצאו שתי אחיות מתייבמות ולא פגעו באחות זקוקה וכולן פירשתי בפ"א (דף ט:):

באונסין. בבתו מאנוסתו כגון ראובן אנס אשה והוליד בת ובא שמעון ואנס אנוסת אחיו והוליד בת ונישאו בת ראובן ובת שמעון ללוי ויהודה אחי אביהן והרי הן אחיות מן האם בת שמעון מותרת לראובן ובת ראובן מותרת לשמעון ונמצאו שתי אחיות מתייבמות וכן בתו וכן כולן אע"ג דכל חמשה בני דרישא משתכחי בנשואין הואיל ובתו לא משתכחא שיהו שתי בנות של שני אחין אחיות מן האם שאי אפשר שנשא יבמתו שיש לה בת לא תני בהו האסורה לזה כו' הואיל וכולן איסור שם בת הן:

דאליבא דרבי שמעון היא דמשכחת בה. האסורה לזה כדמפרש רב ספרא לקמיה:

בפלוגתא לא איירי. רבי חייא: **האסורה לזה.** אשת לוי האסורה ליששכר שבא ומצאה אסורה עליו מזיקת ראובן שלא היה בעולמו ומותרת לזבולן שכשנולד כבר נתייבמה ללוי ובייבם ולבסוף נולד שרי ר"ש ואשת יהודה אסורה לזבולן משום שמעון שלא היה בעולמו וכשנולד מצאה באיסור ומותרת ליששכר:

בלא ייבם יהודה נמי. שרי ליששכר ובחמשה אחי משכחת לה מת ראובן נולד יששכר ייבם לוי מת שמעון נולד זבולן ומת לוי בלא בנים ונפלו אשת לוי ואשת שמעון לפני יששכר וזבולן אשת לוי אסורה ליששכר מפני ראובן בעלה הראשון ומותרת לזבולן ואשת שמעון מותרת ליששכר שהרי בעולמו היה ואסורה לזבולן:

ומשום צרה. האי דנקט ייבם יהודה משום צרה דבעי אשכוחי נמי בצרה האסורה לזה מותרת לזה אם באו יששכר וזבולן לייבם לנשי לוי ויהודה הראשונה אשת לוי אסורה ליששכר משום צרת אשת אחיו שלא היה בעולמו וכן אשת יהודה על זבולן וכגון שהיו הצרות אחיות זו לזו ונכריות קרי להו אצל נשי ראובן ושמעון דאיכא נמי השתא בצרות האסורה לזה מותרת לזה ואחותה כשהיא יבמתה כו' ואי לא ייבם יהודה לא מיתוקם מילתא דרבי חייא באיסור צרתה דאם נפלו שתי נשים משמעון שתיהן אשת אח שלא היה בעולמו הן:

צרה דצרה מאי איכא למימר. היכי קרית האסורה לזה מותרת לזה באיסור וצרות צרה דהא צרות צרותיהן נמי תנן בפ"ק:

כגון דהדר יבמינהו גד ואשר. לנשי לוי ויהודה הראשונות ולהם נשים וייבם גד את אשת יהודה ואשר ייבם אשת לוי ומתו גד ואשר ונפלו לפני יששכר וזבולן ואם באים לייבם נשי גד ואשר הראשונות אשת גד צרת אשת יהודה שהיתה צרת אשת שמעון שלא היה בעולמו אסורה לזבולן ומותרת ליששכר וכן אשת אשר על יששכר ומותרת לזבולן:

אמר רב יהודה אמר רב,

וכן תני רבי חייא:

"בכולן אני קורא בהן.**האסורה לזה מותרת לזה,****ואחותה כשהיא יבמתה - או חולצת או מתייבמת".**

ורב יהודה מתרגם:

מחמותו ואילך,

אבל שיתא כבי דרישא - לא.

מאי טעמא?

כיון ד"בתו", באונסין הוא דמשכחת לה, בנשואין לא משכחת לה. בנשואין קמ"רי, באונסין לא קא מ"רי.

ואב"י מתרגם:

אף "בתו" מאנוסתו.

כיון דאשכוחי משכחת לה,

אי בעיא באונסין תיהוי,

אי בעיא בנשואין תהוי.

אבל אשת אחיו שלא היה בעולמו - לא.

כיון דאליבא דרבי שמעון הוא דמשכחת לה,

אליבא דרבנן - לא משכחת לה, בפלוגתא לא קמ"רי.

ורב ספרא מתרגם:

אף אשת אחיו שלא היה בעולמו,

ומשכחת לה בשיתא אחי, ואליבא דרבי שמעון.

וקמ"רי: מת, נולד, וייבם, מת נולד וייבם.

ראובן ושמעון נשואין שתי אחיות,

לוי ויהודה נשואין שתי נכריות.

מת ראובן, נולד יששכר, וייבם לוי.

מת שמעון, נולד זבולן, וייבם יהודה.

מתו לוי ויהודה בלא בנים ונפלו להו קמי יששכר וזבולן.

"האסורה לזה, מותרת לזה.**והאסורה לזה, מותרת לזה.****ואחותה כשהיא יבמתה".**

למה לי ייבם יהודה?

בלא ייבם יהודה נמי משכחת לה!

משום צרה.

הא תינח צרה,

צרה דצרה מאי איכא למימר?

כגון דהדר ויבמינהו נמי גד ואשר.

12. כח, ב

רס"י

בשעה שנעשו צרות זו לזו. כגון
השתא שנפלו לפניו ונעשו שתי
אחיות צרות זו לזו בויקה:

משנה

שְׁלֵשָׁה אחיו, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין - שְׁתֵּי אַחִיּוֹת,
או אִשָּׁה וּבֵתָה,
או אִשָּׁה וּבֵת בֵּתָה,
או אִשָּׁה וּבֵת בְּנָה -

הרי אלו חולצות ולא מתייבמות.

ורבי שמעון פוטר.

היתה אחת מהן אסורה עליו איסור ערוה - אסור בה, ומותר באחותה.

איסור מצוה או איסור קדושה - חולצות ולא מתייבמות.

גמרא

תניא:

"רבי שמעון פוטר בשתייהן מן החליצה ומן היבום,

שנאמר: "ואשה אל אחותה לא תקח לצרר" (ויקרא יח, יח),

בשעה שנעשו צרות זו לזו - לא יהא לך ליקוחין אפילו באחת מהן".

13. כח, ב

"הִיטָה אַחַת מֵהֶן [אֲסוּרָה עָלָיו אִיסוּר עֲרֻנָּה - אֲסוּר בָּהּ, וּמוֹתֵר בְּאַחֲרֶיהָ]."

הא תו למה לי? היינו תד!

לרבי שמעון איצטריד,

סלקא דעתך אמינא: הואיל ואמר רבי שמעון שתי אחיות לא חולצות ולא מתייבמות,

לגזור, משום שתי אחיות דעלמא,

קמשמע לן.

רס"י

ליגזור משום שתי אחיות
 דעלמא. אע"ג דהא נמי מרישא
 שמעינן התם הוא לרבנן לא
 גזרינן דאי נמי אתי למישרי
 אחיות דעלמא ליכא אלא
 איסור אחות זקוקה דרבנן אבל
 לר"ש דאמר איסור אחות
 זקוקה ערוה גמורה היא
 דרחמנא פטרה וקיימא עליה
 באיסור אשת אח ליגזור היכא
 דאחותה אסורה משום ערוה
 ולא זקוקה ליה ונימא לא
 לייבם לאחותה דלא ליתי
 לייבומי אחות זקוקה דעלמא
 קמ"ל:

רפ"י

והאמר ר' שמעון שתי אחיות לא חולצות ולא מתייבמות. והכא אמאי בעי חליצה הא כיון דמדאורייתא חזיא ליבומי זקוקה היא והווי להו כשאר ב' אחיות שנעשו צרות זו לזו ור"ש פוטר אחות זקוקה מחליצה: **גזירה משום איסור מצוה דעלמא**. אי פטרת להו לגמרי מאן דחזי סבר טעמא לאו משום אחות זקוקה אלא משום דאיסור מצוה הויא כערוה ופטורה מחליצה ואתי למיפטר איסור מצוה דעלמא דלאו אחיות מחליצה: **תינח איהי**. איסור מצוה: **אחותה**. אמאי חלצה תיפטר משום אחות זקוקה דהכא מאי אמרת:

משום לתא דידה. משום מזל דידה דאיסור מצוה האי לתא יתור לשון הוא: **והא גבי ערוה לא גזרינן**. דאם היתה אחת מהן אסורה עליו איסור ערוה אסור בה ומותר באחותה הערוה יוצאה בלא חליצה ולא אמרינן תחלוץ ערוה גזירה משום אחותה שאין ערוה וראויה לייבום והא נמי לרבי שמעון ערוה היא משנעשו צרות ואמאי מצרכת לה חליצה משום גזרת אחותה:

דמגמר גמירי לה אינשי. והכל יודעין שאין צריכה חליצה ואחותה לאו אחות זקוקה היא ולא אתי למשרי אחותה בלא חליצה אבל ערוה דנעשו צרות דר"ש לא כ"ע גמירי הלכתא דאיסור שתייהן שוות ואי מפקת לה בלא חליצה אתי נמי למיפק אחותה שהיא איסור מצוה בלא חליצה ונפקא מינה חורבה לאיסור מצוה בעלמא:

מגמר גמירי אינשי. וידעי דלא רמיא קמיה ואחותה לאו אחות זקוקה היא ולא אתי למישרי אחות זקוקה דעלמא:

14. כח, ב - כט, א

"איסור מצוה [או איסור קדושה - חולצות ולא מתייבמות]."

כט, א והא אמר רבי שמעון: "שתי אחיות לא חולצות ולא מתייבמות!"

גזירה משום איסור מצוה דעלמא.

הא תינח איהי, אחותה מאי איכא למימר?

גזירה אחותה משום לתא דידה.

והא גבי ערוה לא גזרינן!

שאני ערוה דמגמר גמירי לה אינשי, וקלא אית לה.

15. כט, א-ב

רש"י

מתני'

אשתו עמו. דמאמר ככנוסה
דמאי וכי נפלה אחותה לא
מיתסרא הך עליה משום אחות
זקוקה:
והלזו תצא. אף מן החליצה
משום אחות אשה:

גמ'

הך דרבי יהושע. בפרק ב"ש
דקאמר נמי אי לו על אשתו אי
לו על אשת אחיו ופליגי עלה
רבן גמליאל ורבי אלעזר:
לא תימא מאמר לב"ש קונה
קנין גמור. ותהוי כאשתו ואי
בעי לאפוקי תיסגי לה בגיטא:
אלא מאמר לב"ש אין קונה
אלא לדחות בצרה. כלומר
לדחות אחותה שלא תאסרנה
לזו משום אחות זקוקה:
יקיימו. אם קדמו וכנסו בריש
פירקין:

לכתחילה לא. מייבמו משום
אחות זקוקתו:

ואי מאמר לב"ש קונה קנין
גמור. זה יעשה מאמר בזו ויקנה
אותה קנין גמור להיות אשתו
דהא אין איסור במאמר ותצא
אחותה מעליו ולא הויא הך
אחות זקוקתו ויכנס את
אשתו:

אלא מאי כו'. נהי נמי דלא קני
קנין גמור הא אמרת דוחה
בצרה ותקשה לך נמי יעשה
מאמר בזו ותדחה אחותה
ויכנס את אשתו:

דהיתירא דחי. מאמר שנעשה
בהיתיר דאי הוה בעי לייבומי
בשעת מאמר הוה מצי לייבומי
כגון במתני דעדיין לא נפלה
אחותה:

דאיסורא. כגון דנפלו שתי
האחיות קודם מאמר:
הכא נמי. לענין קניה:

וצרתה. אחותה שנעשית לה
צרה בזיקה חליצה נמי לא
תיבעי דתצא משום אחות
אשה:

אלא דוחה. אותה מלאסור
אשת בעל המאמר עליו:
ומשייר. דבעיא חליצה אם באת
לינשא עד שלא כנס היבם את
בעלת המאמר ולקמיה פריך
ליה הא קתני הלזו תצא משום
אחות אשה דמשמע אף
מחליצה:

זה יעשה מאמר וידחה. את
אחותה מעליו ואח"כ ישא את
זו אלא לאו משום דלא דחי
דחיה גמורה וכל כמה דרמיא
עליה לחליצה זקוקתו היא
ואוסרת את זו עליו:

ה"ג אלא יבמה דחזיא כו'.
כלומר אלא לעולם דוחה דחיה
גמורה ודקשיא לך התם נמי
לידחי לא דמיא למתניתין
דהכא דכי נפלה ועבד מאמר
הוה חזיא לכולהו מילי דיבמה
להתייבם ולחלוץ הלכך חזיא
למקצתייהו למאמר דמאמר
דחיא אחותה לכשתפול אבל
התם דתרווייהו נפלו קודם
מאמר ולא חזיא לכולהו מילי
דיבמה לא חזיא למקצתה
לפיכך אין מאמר דוחה אחותה:

משנה

שְׁלֹשָׁה אַחִין - שְׁנַיִם נְשׂוּאִים שְׁתֵּי אָחִיוֹת, וְאֶחָד מוּפְנָה.
מֵת אֶחָד מִבְּעֵלֵי אָחִיוֹת - וְעָשָׂה בָּהּ מוּפְנָה מֵאִמֶּר.

וְאַחֲרַיְכֶם מֵת אָחִיו הַשֵּׁנִי:

בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים:

אֲשֶׁתוֹ עִמּוֹ, וְהִלְזוּ תִצֵּא מִשׁוּם אַחֹת אִשָּׁה.

וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים:

מוֹצִיא אֶת אֲשֶׁתוֹ בִּגְט, וּבַחֲלִיצָה. וְאֲשֶׁת אָחִיו בַּחֲלִיצָה.

זוֹ הִיא שְׂאֵמֶר: אוֹי לוֹ עַל אֲשֶׁתוֹ, אוֹי לוֹ עַל אֲשֶׁת אָחִיו.

גמרא

"זו היא" - למעוטי מאי?

למעוטי הך דרבי יהושע דלא עבדינן פותיה,
אלא אי פרבן גמליאל, אי פרבי אליעזר.

אמר רבי אלעזר:

לא תימא: מאמר לבית שמאי קונה קנין גמור דאי בעי לאפוקי, סגי לה בגיטא,
אלא: מאמר לבית שמאי אינו קונה אלא לדחות בצרה בלבד.

אמר רבי אבין:

אף אנן נמי תנינא:

"בית שמאי אומרים: יקיימו" (יבמות כו.).

"יקיימו" - אין,

לכתחלה - לא.

כטב, ואי סלקא דעתך: מאמר לבית שמאי קונה קנין גמור,

זה יעשה מאמר ויקנה, וזה יעשה מאמר ויקנה.

אלא מאי דוחה דחיה גמורה,

זה יעשה מאמר וידחה, וזה יעשה מאמר וידחה.

אלא מאי אית לך למימר: מאמר דהיתירא דחי דאיסורא לא דחי,

הכי נמי מאמר, אפילו למאן דאמר: "מאמר קונה קנין גמור" - מאמר דהיתירא קני,
דאיסורא לא קני.

רב אשי מתני הכי:

אמר רבי אלעזר:

לא תימא: מאמר לבית שמאי דחי דחיה גמורה, וצרתה חליצה נמי לא בעיא.

אלא דוחה ומשייר הוא.

אמר רבי אבין:

אף אנן נמי תנינא:

"בית שמאי אומרים: יקיימו" (יבמות כו.).

"יקיימו" - אין,

לכתחלה - לא.

ואי סלקא דעתך: מאמר לבית שמאי דוחה דחיה גמורה,

זה יעשה מאמר וידחה, וזה יעשה מאמר וידחה!

ואלא הא קתני:

"בית שמאי אומרים:

אשתו - עמו,

והלזו - תצא משום אחות אשה!"

אלא: יבמה דחזיא לכולהו חזיא למקצתה,
יבמה דלא חזיא לכולהו - לא חזיא למקצתה.

16. כט, ב

כ"י

השתא ארוסה. דקידושין דידה דאוריית' תני רבי חייא אינו יורשה ואינו מטמא לה מאמר יבמין מדרבנן הוא דהא מדאורייתא יבמה יבא עליה כתב רחמנא מיבעיא :

לא אונן. ליאסר בקדשים :

ולא מיטמא. אם כחך הוא דהא לאו שארו הקרוב אליו היא : **וכן היא לא אוננת.** להיות אסורה בקדשים :

ולא מיטמאת. אינה צריכה להתעסק בו ולא דוקא נקט ולא מיטמאת דהא בנות אהרן לא הוזהרו על הטומאה אלא איידי דנקט לא אוננת דאיצטריך ליה נקט ולא מיטמאת דבעי למתני תרתני בדידה ובדידה כד שמעתי ולי נראה ולא מיטמאה כגון ברגל שישראלים מוזהרים על הטומאה מונבלתם לא תגעו במסי ר"ה (דף טז):

גובה כתובתה. ובדכתב לה מן האירוסין מיתוקמא בכתובות בפרק הכותב (דף פט):

ולא בעיא מסירה לחופה. דאם בא עליה בעל כרחא בלא חופה קני ואי בעי תו לאפוקי בגיטא סגיא לה :

בעל כרחא. דקני לה ונעשית כאשרתו לכל דבר בביאה בע"כ שאין בה חופה :

וחלה עליו זיקת אירוסין. ונשואין של שאר נשים ואם בא עליה לאחר מאמר בלא חופה לא קנה :

יפר. אחד מהן את נדרה :

לאחד ולא לשנים. שומרת יבם אי יפר אבל שומרת לשני יבמין לא יפר לא זה ולא זה :

אין זיקה. דתיהוי ככנוסה : **ואפילו בחד.** היכא דליכא אלא חד דודאי עליה רמיא אפי"ה אין זיקה :

לתרי אין זיקה. דלא ידעינן להי מינייהו רמיא ואפילו שניהם כאחד אין הפרתן הפרה דקלישא זיקתן :

אלא לתרי אמאי. נהי נמי דישי זיקה אפי' לתרי מיהו יפרו שניהם מיבעי ליה : ואמר רמי בר אבא גרסינן :

בשותפות. הוא ואביה כארוסה : **לדחות בצרה.** באחותה שנפלה לפניו אחר מאמר זו :

בְּעֵי רַבָּה:

'מֵאֲמָר', לְבֵית שְׁמַאי,

נִשְׁוֹאֵין עוֹשָׂה, אוֹ אִירוּסִין עוֹשָׂה?

אָמַר לִיה אַבְי:

לְמַאי הִלְכְתָּא?

אִילִימָא: לְיוֹרְשָׁה, וְלִישְׁמַא לֵה לְהַפֵּר נְדָרֶיהָ - הַשְׁתָּא אַרוּסָה בְּעַלְמָא!

תְּנִי רַבִּי חֵיִיא:

"אִשְׁתּוֹ אַרוּסָה - לֹא אוֹנָן,

וְלֹא מִטְמֵא לָהּ.

וְכֵן הִיא לֹא אוֹנֶנֶת,

וְלֹא מִטְמֵאת לוֹ.

מִתָּה - אִינוּ יוֹרְשָׁה,

מִת הוּא - גּוֹבָה כְּתוּבָתָה".

עֶבֶד בְּהָ מֵאֲמָר מִיִּבְעֵיא?

וְאֵלָּא: לְעֵנִין מְסִירָה לְחוּפָה - מֵאִי?

נִשְׁוֹאֵין עוֹשָׂה, וְלֹא בְּעֵיא מְסִירָה לְחוּפָה,

אוֹ דְלְמָא: אִירוּסִין עוֹשָׂה, וְבְּעֵיא מְסִירָה לְחוּפָה?

אָמַר לִיה:

הַשְׁתָּא לֹא עֶבֶד בְּהָ מֵאֲמָר, כְּתִיב: "בְּמָה יָבֵא עָלֶיהָ" (דברים כה, ה) - בְּעַל כְּרָחָה,

עֶבֶד בְּהָ מֵאֲמָר מִיִּבְעֵיא?!

אָמַר לִיה:

שְׁאֵנִי אוֹמֵר:

כֹּל הָעוֹשָׂה מֵאֲמָר בִּיבְמַתּוֹ - פְּרָחָה מִמְּנוּ זִיקַת יְבָמִין,

וְחָלָה עָלֶיהָ זִיקַת אִירוּסִין.

מֵאִי?

תָּא שְׁמַע:

"שׁוֹמֵרֵת יָבִם, בֵּין יָבִם אֶחָד, בֵּין שְׁנַי יְבָמִין:

רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר:

יִפֵּר.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר:

לְאֶחָד וְלֹא לְשְׁנַיִם.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר:

לֹא לְאֶחָד וְלֹא לְשְׁנַיִם" (נדרים עד).

וְהוֹיֵנן בְּהָ,

בְּשִׁלְמָא רַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: אִין זִיקָה אֶפִּילוּ לְחַד.

לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לְחַד - יֵשׁ זִיקָה, לְתַרִּי - אִין זִיקָה.

אֵלָּא לְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר, נְהִי נְמִי דְקָסְבַּר: יֵשׁ זִיקָה, בְּשִׁלְמָא לְחַד מִיִּפֵּר, אֵלָּא לְתַרִּי אִמָּאִי?

וְאָמַר רַבִּי אֲמִי בַר אֶהֱבָה:

הֲכָא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ: כְּגוֹן דְּעֶבֶד בְּהָ מֵאֲמָר וּבֵית שְׁמַאי הִיא, דְּאָמַר: מֵאֲמָר קוֹנָה קִנְיָן גָּמוּר.

אִי אֲמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא: נִשְׁוֹאֵין עוֹשָׂה, מִשּׁוּם הֲכִי מִיִּפֵּר.

אֵלָּא אִי אֲמַרְתָּ: אִירוּסִין עוֹשָׂה - הִיכִי מְצִי מִיִּפֵּר?

וְהִתְנַן:

"נִעְרָה הַמְּאוֹרָסָה אֲבִיהָ וּבְעַלָּה מִפִּירִים נְדָרֶיהָ" (נדרים סו).

אָמַר רַב נְחֵמָן בַּר יִצְחָק:

מֵאִי 'מִיִּפֵּר'? מִיִּפֵּר בְּשׁוֹתְפוֹת.

וְלַרְבִּי אֲלִיעֶזֶר, דְּאָמַר: מֵאֲמָר לְבֵית שְׁמַאי אִינוּ קוֹנָה אֵלָּא לְדָחוֹת לְצַרְהָ בְּלָבָד,

אִמָּאִי מִיִּפֵּר בְּשׁוֹתְפוֹת?

רש"י

דלא סגי לה בגט. העושה מאמר ביבמה ובא להוציאה בעיא חליצה וגט ולא אמרינן ככנוסה היא וסגי לה בגט:

אמר לך רבי אלעזר ולרב נחמן מי ניחא. כלומר נהי נמי דקונה בשלמא אי נישואין עושה שפיר אלא לרב נחמן דאמר לא עביד אלא אירוסין מי ניחא הא בשותפות ליכא למימר דיפר קתני יפרו מיבעי ליה:

אלא הכא במאי עסקינן שעמדה בדין. לדידי [אפילו] בלא מאמר ולרב [אמי] אחר מאמר ולא רצה לכנוס ולא לפטור:

ופסקו לה מזונות משלו. כדתניא לקמן בהחולץ (דף מא:): עמד בדין וברח נוזנית משל יבם דמהשתא בעלה הוא ועל דעתו נודרת על מנת שירצה:

אמר לך רבי אלעזר: אימר דאמרי אַנא אינו קונה אלא לדחות לצרה בלבד, דלא סגי לה בגיטא, אלא בעי נמי חליצה, להפר נדריה מי אמרינן?

ואיבעית אימא:

אמר לך רבי אלעזר:

ולרב נחמן בר יצחק מי ניחא?!

מי קתני 'פרו' 'יפר' קתני!

אלא, הכא במאי עסקינן:

שעמדה בדין, ופסקו לה מזונות משלו, וכדרב פנחס משמיה דרבא.

דאמר רב פנחס משמיה דרבא:

כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת.

17. ל, א

כ"י

מתני'
הראשונה. לנפילה:

גמ'
נכרית יבומי נמי מייבמה. ולא אמרינן משמת בעל האחיות ונפלה לייבם הוזקקה לנשוי נכרית לבדו דהא על בעל אחיות לא רמיא ונעשית זו צרתה בזיקה וכשמת תאסר הנכרית על הנשאר משום צרת אחות אשה:
ואפילו בחד אחא. כדפרישית דאע"ג דתרי אחין נינהו אין זו זקוקה אלא לנשוי נכרית לבדו:

ל, א משנה

שְׁלֵשָׁה אַחִין,
שְׁנַיִם מֵהֶם - נְשׂוּאִים שְׁתֵּי אַחִיּוֹת,
וְאֶחָד - נְשׂוּי נְכָרִית.
מִת אֶחָד מִבְּעָלֵי אַחִיּוֹת, וְכִנְס נְשׂוּי נְכָרִית אֶת אִשְׁתּוֹ, וְנָמַת.
הֲרֵאשׁוּנָה - יוֹצֵאָה מִשׁוּם אַחוֹת אִשָּׁה.
וּשְׁנִיָּה - מִשׁוּם צָרְתָּה.
עָשָׂה בָּהּ 'מֵאֲמֵר', וְנָמַת.
נְכָרִית - חוֹלְצָת וְלֹא מִתְּיַבְּמַת.

גמרא

טעמא דעבד בה מאמר,
הא לא עבד בה מאמר - נכרית יבומי נמי מייבמה.

אמר רב נחמן:

זאת אומרת: אין זיקה, ואפילו בחד אחא.

18. ל, א

רפ"י

מתני'
הראשונה. לנישואין:

גמ'

היינו הך. וכ"ש הוא דהשתא
ומה התם דנכרית עיקר נשואה
היא דאחות אשה נפלה עליה
ונעשית צרתה במאמר אסרתה:
הכא. דאחות אשה עיקר נשואה
היא לא כ"ש דאוטרת נכרית
שהיא טפלה:

הא תנא ברישא. משנה אחרונה
זו שנה תחלה וההיא דלעיל לא
הוי בדעתיה למיתני משום
דחזיה להתירא הואיל ונכרית
עיקר והדר חזיה לאיסורא
משום דמ"מ צרתה היא
ותנייה:

ואידי דקא חביבה ליה.
דחידוש הוא:

אקדמה. ותו לא הוה צריך
למיתני סיפא אלא הואיל
ונשנית לא זזה ממקומה:

משנה

שְׁלֹשָׁה אַחִים,
שְׁנַיִם מֵהֶם - נְשׂוּאִים שְׁתֵּי אַחֵיזוֹת,
וְאֶחָד - נְשׂוּי נְכָרִית.
מִת הַנְּשׂוּי נְכָרִית, וְכַּנֵּס אֶחָד מִבְּעַלֵּי אַחֵיזוֹת אֶת אִשְׁתּוֹ, וּמֵת:
הֲרֵאשׁוּנָה - יוֹצֵאת מִשׁוּם אַחוֹת אִשָּׁה,
וְשָׁנִיָּה - מִשׁוּם צָרְתָה.
עֲשֵׂה בֶּה 'מֵאֲמַר' וּמֵת:
נְכָרִית - חוֹלְצַת וְלֹא מִתְּיַבֶּמֶת.

גמרא

הא תו למה לי? היינו הך!

השתא, ומה התם אחות אשה הויה צרה לנכרית, אמרת: נכרית אסורה,
הכא דנכרית הויה צרה לאחות אשה לא כל שכן!

תנא, הך תנא ברישא.
והך חזיא להתיירא ושיירא.
והדר חזיא לאיסורא.
ואידי דחביבה ליה אקדמה.
ומשנה לא זזה ממקומה.

19. ל, א

רס"י

[מתני']
שעה אחת בנפילה ראשונה
כשנפלה מאחיו הראשון:

גמ'
הרי היא כאשת אח כו'. ואע"ג
דהדר איחזיא:
בנפילה ראשונה. כל זמן נפילה
ראשונה היתה אשתו קיימת
שהיא אחותה:
אבל היכא דאיתחזיא בנפילה
ראשונה. כגון שמתה אשתו
אחר מיתת אחיו ולא כנסה נשוי
נכרית:

דאיחזיא לה מהאי ביתא
לגמרי. שנפלה ואין כאן אחר
אלא זה בעל אחותה נדחת
ונפטרת לשוק ואין עליה צד
זיקה עוד:

אבל היכא דלא איחזיא מהאי
ביתא לגמרי. בשעת נפילה
שהיה שם נשוי נכרית וזקוקה
לייבם אימא מיגו דחזיא לנשוי
נכרית עדיין זיקתה עליה וכי
מתה אחותה ועודה בנפילה
תתייבם לזה בנפילה:
קמ"ל. רב יהודה דלא:

משנה

שְׁלֹשָׁה אַחִין,
שְׁנַיִם מֵהֶם - נְשׂוּאִים שְׁתֵּי אֲחִיּוֹת,
וְאֶחָד - נְשׂוּי נְכָרִית.
מֵת אֶחָד מִבְּעָלֵי אֲחִיּוֹת, וְכָנַס נְשׂוּי נְכָרִית אֶת אִשְׁתּוֹ,
וּמֵתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל שְׁנֵי, וְאַחֲרַיִךְ מֵת נְשׂוּי נְכָרִית - הָרִי זוֹ אֲסוּרָה עָלָיו, עוֹלָמִית.
הוֹאִיל וְנֶאֱסְרָה עָלָיו שְׁעָה אַחַת.

גמרא

אמר רב יהודה אמר רב:
כל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה "יבמה יבא עליה" (דברים כה, ה),
הרי היא כאשת אח שיש לה בנים, ואסורה.

מאי קא משמע לן?
תנינא: "הרי זו אסורה עליו עולמית, הוֹאִיל וְנֶאֱסְרָה עָלָיו שְׁעָה אַחַת!"

מהו דתימא: הני מילי היכא דלא איחזיא לה בנפילה ראשונה,
אבל היכא דאיחזיא לה בנפילה ראשונה, אימא תישתרי,
קא משמע לן.

הא נמי תנינא:

"שני אחין נשואים שתי אֲחִיּוֹת,
מֵת אֶחָד מֵהֶם, וְאַחֲרַיִךְ מֵתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל שְׁנֵי - הָרִי זוֹ אֲסוּרָה עָלָיו עוֹלָמִית,
הוֹאִיל וְנֶאֱסְרָה עָלָיו שְׁעָה אַחַת" (יבמות לב.)!

מהו דתימא: התם הוא דאיחזי לה מהאי ביתא, לגמרי,
אבל היכא דלא איחזי לה מהאי ביתא לגמרי,
אימא: מיגו דחזיא להאי נשוי נכרית,
חזיא נמי להאי,
קא משמע לן.

20. ל, א-ב

רפ"י

מתני'

וכנסה המגרש ומת. מותרת זו להתייבם שהרי עד שלא כנסה גירש את הראשונה שהיא ערוה ולא היתה צרתה מעולם:
וזהו שאמרו. בפרק ראשון נתגרשו העריות צרותיהן מותרות:

גמ'

טעמא דגירש. בעל האחיות תחלה ואח"כ מת נשוי נכרית דאפילו בזיקה לא נעשית צרתה מעולם הא מת נשוי נכרית והזקקה נכרית לבעלי אחיות ואח"כ גירש ונשאה לזו הואיל וקודם שגירש נעשית צרתה בזיקה אסורה על אחיו כשימות המגרש משום צרת אחות אשה בשלמא אי לא כנסה הויה מותרת לזה מחמת זיקת אחיו הראשון אבל משכנסה ועכשיו זקוקה לזה מכח בעל הערוה אסורה ואע"ג דלא היתה צרתה אלא בזיקה:

בתרי אחי. כגון הכא דכי מת נשוי נכרית קודם גירושין של זה היתה זו זקוקה לשני בעלי האחיות ומהניא בה זיקה זו לאוסרה על השני:
קשיא דרב נחמן. דדייק לעיל מסתם מתני' זאת אומרת אין זיקה אפי' בחד אחא:

אמר לך רב אשי. ההיא דיוקא דלעיל לאו דוקא דה"ה אע"ג דלא עבד מאמר בעל הנכרית באחות (אשה) אשת אחיו כשימות נכרית אשתו מיחלץ חלצה ולא מתייבמת הואיל וערוה על בעלה לבדו הויה רמיא נעשה צרתה בזיקה:

קנין גמור. ואפי' חליצה לא תיבעי נכרית אלא תצא משום צרת אחות אשה קמ"ל חולצת:

ה"ה דאפי' מת. נשוי נכרית ואח"כ גירש אחד מבעלי אחיות את אשתו וכנסה מותרת לשלישי כשימות זה ולא אמרי' צרת אחות אשתו של זה בזיקה הויה מעיקרא קודם גירושין:

כנס. הנכרית ואח"כ גירש את אשתו ומת דאסורה נכרית משום צרת אחות אשה ואע"ג דהשתא בשעת נפילה לאו צרות נינהו:

הניחא אי סבר לה. רב נחמן כ"י ירמיה דאמר בפ"ק כי רמינן הא מתני' דזו היא דממעט כנס ולבסוף גירש אההיא דקתני וכולן אם נתגרשו צרותיהן מותרות ואע"ג דכנס ולבסוף גירש ואמר רבי ירמיה תברא כו': **אלא אי סבר לה כרבא.** דזו ואין צריך לומר זו קתני אלמא כנס ולבסוף גירש שריא אפי' לתנא דהכא וזו היא לאו למעוטי אתא:

זו היא למעוטי מאי. אי למעוטי מת אחיו ואח"כ גירש אשתו וכנס יבמתה השתא כנס ואח"כ גירש שריא גירש ואח"כ כנס מיבעיא ואי למעוטי מת נשוי נכרית ולא גירש בעל אחות אשה אשתו ומת דאסורה נכרית לייבומי משום דהוא צרה בזיקה לזו שנפלה עכשיו בעוד בעלה חי והרי לא נתגרשה ובשעת מיתה צרות הן ובהא מודי רבא הא לר"י ליכא למימר הכי דהא אין זיקה סבירא ליה והלכך על כרחך כרבי ירמיה סבירא ליה ולמעוטי כנס ואח"כ גירש דאמר נישואין מפילין והאי שעתא צרת ערוה הויה:

ולרבא. דאמר מיתה מפלת וכנס ואח"כ גירש שריא: **הניחא אי סבר כרב אשי.** דיש זיקה:

זו היא למעוטי מת בלא גירש. ולא דייק למתניתין כרב אשי דאמר הא מת ואח"כ גירש אסורה דהא רבא מיתה מפלת סבירא ליה וכיון דגירש שריא אלא הכי דייק טעמא דגירש דבשעת מיתה לאו צרות הוו זו היא דנכרית מותרת אבל מת שני זה אחר ראשון ולא גירש את אשתו ואפי' לא כנס את הנכרית אסורה דהואי צרת אחות אשה בזיקה ואפילו בשעת מיתה דכיון דיש זיקה הוי כאילו באה אף מכח השני וא"ת הואיל וזיקה חשיבא להיות עליה כח השני הויה אשת ב' מתים דבלאו איסור דאחיות נמי אסירא לא היא דזיקת שני יבמין דאסירא ליתא מדאורייתא ולא גזור רבנן אלא היכא דעבד בה מאמר גזירה שמא יאמרו שני יבמות הבאות מבית אחד מתייבמות:

אלא אי סבר לה כרב נחמן. דאין זיקה והא שריא זו היא למעוטי מאי הא כולחו שריין בר מכנס ולא גירש וההיא פשיטא דהא בהדיא תנינא לה ולא אתא זו היא למעוטה:

משנה

שְׁלֹשָׁה אָחִים,

שְׁנַיִם מֵהֶם - נִשְׂוֵאִין שְׁתֵּי אָחִיות,

וְאֶחָד נָשׂוּי - נִכְרִית.

גִּירֵשׁ אֶחָד מִבְּעָלֵי אָחִיות אֶת אִשְׁתּוֹ,

וּמֵת נָשׂוּי נִכְרִית, וּכְנִסָּה הַמִּגְרֵשׁ, וּמֵת,

זו היא שְׂאֵמְרוֹ: וְכוּלָן שְׂמֵתוֹ אוֹ נִתְגַּרְשׁוּ - צְרוּתֵיהֶן מוּתָרוֹת.

גְּמָרָא

טַעְמָא דְּגִירֵשׁ, וְאַחַר כֵּךְ מֵת,

אֲבָל מֵת, וְאַחַר כֵּךְ גִּירֵשׁ - אֲסוּרָה.

אָמַר רַב אֲשִׁי:

זֹאת אוֹמְרֵת: יֵשׁ זִיקָה, אֲפִילוּ בְּתָרֵי אָחִי.

וְלָרַב אֲשִׁי קִשְׁיָא דְּרַב נַחְמָן!

אָמַר לָךְ רַב אֲשִׁי:

הוּא הִדִּין דָּאָף עַל גַּב דְּלֵא עֲבַד בַּהּ 'מֵאֲמָר', נִכְרִית מִיחְלָץ חֲלָצָה יְבוּמֵי לֹא מִיִּיבָמָה.

וְהָא דְּקִתְנֵי: "מֵאֲמָר" לְאִפּוּקֵי בֵּית שְׂמַאי דְּאֲמַרִּי: "מֵאֲמָר קוֹנָה" קִנְיָן גָּמוּר,

קָא מְשַׁמְעֵ לֵן: דְּלֵא כְּבִית שְׂמַאי.

וְלָרַב נַחְמָן קִשְׁיָא דְּרַב אֲשִׁי!

וְכִי תִּמְאָ: הוּא הִדִּין דְּאֲפִילוּ מֵת וְאַחַר כֵּךְ גִּירֵשׁ צְרָתָה - מוּתָרָת.

אֲלָא, "זו היא" - לְמַעוּטֵי מַאי?!

לְמַעוּטֵי - כְּנִס וְאַחַר כֵּךְ גִּירֵשׁ.

הִנִּיחָא אִי סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יְרֵמְיָה,

דְּאָמַר: תִּבְרָא, מִי שֶׁשָּׁנָה זוֹ לֹא שָׁנָה זוֹ.

וְהָא תִּנְנָא סָבַר: מִיִּתְהַ מִּפְּלָת,

וְהָא תִּנְנָא סָבַר: נִישְׂוֵאִין הָרְאִשׁוֹנִים מִפִּילִים.

"זו היא" - לְמַעוּטֵי כְּנִס וְלִבְסוּף גִּירֵשׁ.

אֲלָא אִי סָבַר לָהּ כְּרַבָּא, דְּאָמַר: לְעוֹלָם חַד תִּנְנָא הוּא, וְ"זו ואין צְרִיף לֹמַר זו" קִתְנֵי.

"זו היא" - לְמַעוּטֵי מַאי?

עַל כְּרַחֲךָ: כְּרַבִּי יְרֵמְיָה סְבִירָא לִיה.

וְלָרַבָּא,

הִנִּיחָא אִי סָבַר לָהּ כְּרַב אֲשִׁי, "זו היא" לְמַעוּטֵי מֵת בְּלֵא גִירֵשׁ,

אֲלָא אִי סָבַר לָהּ כְּרַב נַחְמָן "זו היא" לְמַעוּטֵי מַאי?

עַל כְּרַחֲךָ: כְּרַב אֲשִׁי סְבִירָא לִיה.

21. ל ב - לא, ב

רס"י

משנה

וכולן, היו בהן קדושין או גרושין בספק -
הרי אלו הצרות חולצות ולא מתייבמות.

ביצד ספק קדושין?

זרק לה קדושין, ספק קרוב לו, ספק קרוב לה -
זהו ספק קדושין.

ספק גרושין?

כתב בכתב ידו ואין עליו עדים,
יש עליו עדים ואין בו זמן
יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד,
זהו ספק גרושין.

גמרא

ואילו בגרושין, ספק קרוב לו, ספק קרוב לה, לא קתני.

מאי טעמא?

אמר רבה:

אשה זו, בחזקת היתר לשוק עומדת,
ומספק אתה בא לאוסרה - אל תאסרנה מספק.

אמר ליה אביי:

אי הכי, בקדושין נמי נימא:
אשה זו בחזקת היתר ליבם עומדת,
ומספק אתה בא לאוסרה - אל תאסרנה מספק!

התם לחומרא.

האי חומרא דאתי לידי קולא הוא.

זימנין דאזיל הוא, ומקדש לה אחותה קדושי ודאי.
ואי נמי זימנין דאתא אחר ומקדש לה לדידה קדושי ודאי,
וכיון דאסר לה מר לצרה לייבומי אמרי: דקמא קדושין, ודבתרא לאו קדושין.

לא, כיון דקא מצרכת חליצה, מידע ידעי דחומרא בעלמא הוא.

אי הכי, גירושין נמי ליתני, וליצרכה חליצה, ומידע ידעי דחומרא בעלמא הוא!

אם אתה אומר חולצת - מתייבמת.

הכא נמי, אם אתה אומר חולצת - מתייבמת!

ותתייבם, ואין בכך פלוג, אחזקה, קא קיימא.

איתיביה אביי:

נפל הבית עליו ועל בת אחיו,

ואין ידוע איזה מהם מת ראשון,

צרתה חולצת ולא מתייבמת" (יבמות סז),

אמאי?

הכא נמי נימא אשה זו, בחזקת היתר לשוק עומדת,

ומספק אתה בא לאוסרה, אל תאסרנה מספק!

וכי תימא: הכא נמי לחומרא - חומרא דאתי לידי קולא הוא!

שאם אתה אומר חולצת מתייבמת!

מתני'

וכולן ט"ו עריות:

שהיו בהן. לאחיו המת:

קידושי ספק או גירושי ספק. הויה צרתה ספק
צרת ערוה דלמא איגרשה ערוה ולגבי קידושין
דלמא לא מיקדשה:

הרי אלו הצרות חולצות. ולא מפטרן בולא כלום
דלמא לאו צרת ערוה היא:

ולא מתייבמות. דלמא צרת ערוה היא:

ספק קרוב לו. שהיו ח' אמות מצומצמות ביניהן
בר"ה וד' אמות קונות שם וזרקו ספק בדי' אמות
הקרוב לה ספק בדי' אמות הקרוב לו:

כתב בכתב ידו. דקיי"ל (בי"ב דף קעה): הוציא עליו
כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין
אלמא כתב ידו בלא עדים מילתא היא:

יש עליו עדים ואין בו זמן. כתוב או יש בו זמן ואין
בו אלא עד א' ואינו כתב ידו של בעל זהו ספק
גירושין דאמרינן במסי' גיטין (דף פו.) ג' גיטין
פסולין ואם נשאת הולד כשר ואלו הן כתב בכתב
ידו כו' וה"נ חולצת צרתה כיון דגיטא הוא דאם
ניסת הולד כשר ולא מתייבמת כיון דלאו גיטא
מעליא הוא דקרי להו פסול לכתחלה הלכך אי
שרית ליה אמרי אינשי צרת ערוה מתייבמת
ובגמרא בעי אמאי לא נקט נמי בגירושין ספק קרוב
לו כו':

גמ'

ואילו בגירושין ספק קרוב לה ספק קרוב לו לא
קתני. דהתם אפי' חליצה נמי לא בעיא צרתה מ"ט:
אמר רבה אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת.

קודם לכן אם ימות בעלה שהרי צרת ערוה היא:

ומספק אתה בא לאוסרה. שמא נתגרשה הערוה:

אל תאסרנה מספק. אבל בהנך ג' גיטין לאו מספק
אסרינן לה דהא גיטא הוא אלא שאין מן המובחר:
בקידושין נמי. אמאי אסרינן לה לייבומי לימא
אשה זו קודם שקידש בעלה את בת אחיו בחזקת
היתר ליבום עומדת כשימות ומספק אתה בא כו':

לחומרא. שנויא הוא:

ופרכינן הא חומרא דאתי לידי קולא הוא. דאזיל
האי מקדש בספק וקמקדש לאחותה של זו שקדש
בספק קידושין ודאי:

אי נמי אתי אינשי אחרינא ומקדש לה. להך
מקודשת בקידושי ספק:

קידושי ודאי. בחיי בעלה:

וכיון דקאסר מר לצרתה לייבומי. לאביה של זו
משום צרת הבת:

אמרי. אינשי קידושי קמא ודאי הוו קידושין
גמורין: ודבתרא לאו קידושין. שאשת איש קידש
ואינה צריכה הימנו גט ולגבי קידושי אחותה נמי
דאמרן דאזיל הוא ומקדש לאחותה אתו למימר
לאחר מיתתו כי אסרינן לצרה לייבומי אמרי
דקמייתא קידושין [דבתרייתא] לאו קידושין שאין
קידושין תופסין באחות אשה וישאנה אחיו מאמו
כנכרית בעלמא ופגע בערוה:

כיון דקמצרכת חליצה לצרה מידע ידעי. דקידושי
דבת אחיו לאו קידושין והאי דלא מתייבמת צרתה
חומרא בעלמא הוא: ליתני. ספק קרוב לו:

מידע ידעי דחומרא בעלמא הוא. כלומר אי חיישת
דלא לימרו אינשי מדחלצה ודאי גירושין גמורין
נינהו דאי קדיש לה למגורשת אינשי דעלמא והדר
קדיש לאחותה דקמייתא קדיש דבתרייתא לאו
קידושין לא תיחוש להכי דמדלא מתייבמת צרתה
מידע ידעי דחליצה חומרא בעלמא הוא:

מתייבמת. וקמייבם צרת ערוה דאוקמה אחזקה
ופגע בכרת:

הכא נמי. גבי קידושין אמאי חולצת הא אתי
לייבומי ודלמא קידושי ערוה קידושי הוו וקמייבם
לצרת ערוה: אחזקה קיימא. בחזקת היתר לייבום:

ועל בת אחיו. והיא אשתו צרתה חולצת לא
מיפטרא בולא כלום משום צרת ערוה שמא היא
מתה ראשונה ואח"כ מת הוא ותנן וכולן אם מתו
העריות קודם לבעליהן צרותיהן מותרות בפי'ק:

ולא מתייבמת. שמא הוא מת ראשון והויה לה חך
צרת בתו: ה"ג חומרא דאתי לידי קולא הוא שאם
אתה אומר חולצת מתייבמת:

גירושין דשכיחי - גזרו בהו רבנן.
מפולת דלא שכיחי - לא גזרו בהו רבנן.

אי נמי,

גירושין - דקיימא ערוה דקא מוכח,
וצרתה קמצרבת לה חליצה,
אמרי: קמו ביה רבנן בגיטא דגיטא מעליא הוא, ואתו לייבומי צרה.
מפולת - מי קמו בהו רבנן במפולת?!

וגבי גירושין מי לא תנו?

והתנו:

"היתה עומדת ברשות הרבים וזרקו לה,

קרוב לה - מגורשת,

קרוב לו - אינה מגורשת.

מחצה על מחצה - מגורשת ואינה מגורשת" (גיטין עח).

ואמרינן: למאי הלכתא? ה

דאי כהן הוא - אסורה ליה.

ואי ערוה היא - צרתה בעיא חליצה.

ולא אמרינן: שאם אתה אומר חולצת - מתייבמת!

הא איתמר עליה:

רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו:

הכא - בשתי כיתי עדים עסקינן,

אחת אומרת: קרוב לה,

ואחת אומרת: קרוב לו.

דהנה ליה ספיקא דאורייתא.

ומתניתין דהכא: בכת אחת.

דהנה ליה ספיקא דרבנן.

וממאי דמתניתין דהכא בכת אחת?

דומיא דקדושין,

מה קדושין - בכת אחת,

אף גרושין - בכת אחת.

וקדושין גופייהו, ממאי בכת אחת? דלמא בשתי כיתי עדים?

אי בשתי כיתי עדים - תתייבם,

ואין בקך כלום.

קיימי עדים וקאמרי קרוב לה, ואת אמרת תתייבם ואין בקך כלום?!

ותו,

בשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן היא,

דאמרינן: אוקי תרי לבהדי תרי, ואשה אוקמה אחזקה!

מידי דהוה אנכסי דבר שטיא.

בר שטיא זבין נכסי, אתו בי תרי ואמרי: כשהוא חלים זבין,

ואתו בי תרי ואמרי: כשהוא שוטה זבין.

ואמר רב אשי: אוקי תרי להדי תרי

לא, וארעא אוקמה בחזקת בר שטיא!

אלא אמר אבבי:

"יגיד עליו רעו" (איוב לו, לג).

תנא בקידושין, והוא הדין לגירושין.

רש"י

גזרו בהו רבנן. דספק גירושין בערוה לא תחלוץ הצרה שאם אתה אומר חולצת מתייבמת:

דקיימא ערוה. קמן וקמוכחת דהכל רואין שזו צרת ערוה היתה ואתה מצרכת חליצה אתו למימר קמו ביה רבנן בגיטא וגיטא מעליא הוא ואין זו צרת ערוה ואתא לייבומי: אבל מפולת. אינ מצרכת לה חליצה מי אתי למימר קמו בהו רבנן במפולת אלו הדדיינים המצריכים אותה חליצה נביאים הם וידעו שהיא מתה ראשונה דליתי לייבם לצרה ומידע ידעי דהאי דחלצה משום ספיקא היה:

קרוב לו כו'. מפרש במסכת גיטין:

למאי הלכתא. קתני מגורשת:

דהוי לה ספקא דאורייתא. כיון דתרי אמרי קרוב לה לא מצי לאוקמי צרה אחזקה ולמיפטרא לעלמא בלא חליצה:

ומתני' דהכא בכת אחת. עד אומר

קרוב לו ועד אומר קרוב לה הלכך בקידושין הוא דאיכא למיתנייה משום דבחזקת היתר לייבם קיימא ומשום עד אחד דאמר קרוב לה לא מפקינן לה מחזקה וחלצה אבל בגירושין ליכא למתנייה דבחזקת היתר לשוק קיימא ועד אי דאמר קרוב לה בעי לאפוקי מחזקה וכיון דליכא עדות שלם אזלינן לקולא וקא מוקמינן אחזקה ולא בעיא חליצה שאם אתה אומר חולצת מתייבמת:

אף גירושין בכת אחת. כלומר אי

הוה תני להו דעי"כ הוה מיתוקמא דומיא דקידושין משום הכי לא תני לה: הכי גרסינן וקידושין גופייהו ממאי דבכת אחת דלמא בשתי כיתי עדים אי בשתי כיתי עדים תתייבם צרתה ואין בכך כלום קיימי עדים ואמרי קרוב לה ואת אמרת תתייבם ואין בכך כלום ותו בשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן הוא דאמרינן אוקי תרי כו'. והכי פירושו אי בשתי כיתי עדים לא הוה תני ולא

מתייבמת אלא תתייבם ואין בכך כלום דהא אוקמת אחזקה דמותרת לייבם הואי ופרכינן קיימי עדים כו' והאמרת שתי כיתי עדים ספיקא דאורייתא היא ותו בשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן הוא ובגירושין גופייהו אעי"ג דכת אחת אומרת קרוב לה לא הוה לן לאפוקי מחזקת היתר לשוק כיון דאיכא כת אחריתי דאמרה קרוב לו ואמאי קתני חולצת ואית דמפרשי הכי אי

בשתי כיתי עדים מי הוה אמרינן לעיל בספק קידושין תתייבם ואין בכך כלום קיימי עדים ואמרי קרוב לה ומקודשת ונעשית הראשונה צרת ערוה ואת אמרת תתייבם אלא ודאי בכת אי ומשום דליכא אלא חד דאמר קרוב לה אמרינן אוקי צרה אחזקתה דשריא ליבם וכך שמעתי וקשה בעיני משום דמייתי סיעתא למילתיה מדנפשיה דההוא תתייבם ואין בכך כלום דלעיל הוא גופיה פירש הכי:

תנא בקידושין. ספק קרוב לו כו'

וה"ה בגירושין:

רַס"י

ותנא בגירושין. כתב בכתב ידו וכו' והייה לקידושין: היג כל שיש בקידושין יש בגירושין ויש בגירושין מה שאין בקידושין. וזהו דגירושין לאו דוקא ומשום דתנא זהו בקידושין תנא נמי זהו בגירושין:

כל שיש בקידושין. כגון ספק קרוב לו וכו' הוי נמי ספק בגירושין: **ויש בגירושין.** שאין ספק לענין קדושין כגון זמן כדמפרש לקמן דבשטר קידושין כגון המקדש בשטר לא תקנו זמן:

וזהו דגירושין לאו דוקא. דמשמעו זהו דהוי ספק בגירושין אבל ספק קרוב לא הוי ספק לגירושין ואידי דתנא זהו בקידושין דדוקא זהו דקמ"ל זהו ספק קרוב הוא דשייך בקידושין אבל ספק זמן לא שייך בהו:

הניחא למ"ד. בגיטין בפי כל הגט (דף כו:): מפני מה תקנו חכמים זמן בגיטין משום פירי לידע מאימתי תגבה מבעלה פירות שאכל מנכסי מלוג שלה דקסבר משעה שנתן עיניו בה לגרשה שוב אין לו לבעל פירות: **ארוסה לית לה פירי.** לפיכך לא תקנוהו בשטר קידושין שאין הבעל אוכל פירות עד שתכנס לחופה דכי תקון רבנן פירי לבעל משום פרקונה ופרקונה לא קא מחייב בה אלא מכתובה ואילך דתנאי כתובה הוא דאם תשתבאי אפרקינך בכתובות פי נערה (דף נא.):

משום בת אחותו. שמא יהא נשוי בת אחותו ותזנה תחתיו ויראה עדים ממשמשין ובאין ויחוס עליה ויגרשנה ויאמר קודם זנות שאתם מעידים כבר נתגרשה:

ליתקין זמן. נמי בשטר קדושין שמא תזנה ויאמר קודם קידושין הוה:

והא עבדא. מכירת עבד: **ותקון רבנן זמן.** בכל שטרי מכירה [של עבד כדן] לידע מאיזה זמן יאכל פירות שזה קנה נכסי עבדו:

מחקה ליה. לזמן ותאמר קודם קידושין היה זנות זה:

לינחיה גבי עדים. מאי מהני אי דכירי אימת הוה קידושין אפי' אינו כתוב בשטר מצו לאסהודי אלא להכי אמרת דמהני דזימנין דלא דכירי וחזו מכתבא ואתו ומסהדי והאי לאו עדות הוא דרחמנא אמר ע"פ שנים עדים (דברים יט) ולא שיעידו על פי כתבם:

גבי גירושין נמי. אמאי תקנו זמן משום בת אחותו גבי מאן נינחיה: **להצלה דידה קאתי.** וליכא למיחש דלמא מחקה ליה דכי אתו סהדי דזינתה אי לא מייתא שטרא דאיגרשה מקמי הכי מוקמינן לה בחזקת אשת איש ומיהו אי לא תקון רבנן זמן הוה מצי לאחפויי עלה ומספיקא לא קטלינן לה אבל השתא דתקון רבנן אי לא מייתא ליה מוקמינן לה אחזקה וקטלינן לה:

הכא לחובה דידה קאתי. זמן דקידושין ואי תקון לה רבנן זמן וזינתה כבשה ליה לשטרא או מחקה ליה וקיימא אחזקת פנויה כדמעיקרא:

תנא בגירושין, והוא הדין לקידושין.

אמר ליה רבא:

אי "ניגד עליו רעו", מאי "זהו" דקתני?

אלא אמר רבא:

כל שיש בקידושין, יש בגירושין.

ויש בגירושין מה שאין בקידושין,

"זהו" דגירושין לאו דוקא,

אלא, משום דתנא "זהו" בקדושין תנא נמי "זהו" בגירושין.

"זהו" דקידושין למעוטי מאי?

למעוטי זמן, דליכא בקידושין.

ומפני מה לא תקנו זמן בקידושין?

הניחא למאן דאמר: "משום פירי" - ארוסה לית לה פירי.

אלא למאן דאמר: "משום בת אחותו" - ליתקין זמן!

משום דאיכא מקדש בכספא ואיכא דמקדש בשטרא - לא תקון רבנן זמן.

אמר ליה רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי:

והא עבדא, דאיכא דקני בכספא ואיכא בשטרא ותקון רבנן זמן!

התם - רובא בשטרא,

הכא - רובא בכספא.

איבעית אימא:

משום דלא אפשר.

היכי ליבעיד?

לינחה גבי דידה - מחקה ליה!

לינחה גבי דידיה - זמנין דבת אחותו היא ומחפה עליה!

לינחה גבי עדים - אי דזכירי ליתו ליסהוד!

ואי לא, זמנין דחזו מכתבא ואתו מסהדי,

ורחמנא אמר 'מפיהם' ולא מפיי כתבם.

אי הכי,

בגירושין נמי נימא הכי!

התם - להצלה דידה קאתי,

הכא - לחובה דידה קאתי.

22. לא, ב - לב, א

רפ"י

מְשֻׁנָּה

שְׁלֹשָׁה אַחִין, נִשְׁוֵאוּן שְׁלֹשׁ נְכָרִיּוֹת, וְיָמַת אֶחָד מֵהֶן, וְעָשָׂה בָּהּ הַשְּׂנִי 'מֵאֲמַר' וְיָמַת - הָרִי אֵלּוּ חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתִּיבְמוֹת. שְׁנֵאֲמַר: "וְיָמַת אֶחָד מֵהֶם ... יִבְנֶה יְבֵנָה עֲלֵיהֶן" (דברים כה, ה) - שְׁעָלֶיהָ זִיקַת יָבֵם אֶחָד. וְלֹא שְׁעָלֶיהָ זִיקַת שְׂנֵי יְבָמִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: מִיִּבְבֵּם לֵאֵיזוֹ שְׂדֵרְצָה וְחוֹלֵץ לְשָׂנִיָּה.

גְּמָרָא

וְאִי זִיקַת שְׂנֵי יְבָמִין דְּאוֹרֵייתָא - חֲלִיצָה נְמִי לֹא תִיבְעִי!

אֵלָּא, מִדְּרַבְּנֵן,

וְגִזְרָה שְׁמָא יֵאמְרוּ: שְׁתֵּי יְבָמוֹת הַבָּאוֹת מִבֵּית אֶחָד מִתִּיבְמוֹת.

וְנִיבְבֵם לְחֲדָא וְנִיחְלוּזִין לְחֲדָא!

לְבָא, גִּזְרָה שְׁמָא יֵאמְרוּ: בֵּית אֶחָד, מְקַצְתוּ בְּנוֹי^א וּמְקַצְתוּ חֲלוּזִין.

וְיֵאמְרוּ!

אִי מִיִּבְבֵּם וְהֵדֵר חֲלִיץ הָכִי נְמִי.

אֵלָּא גִּזְרָה דִּילְמָא חֲלִיץ בְּרִישָׁא וְהֵדֵר מִיִּבְבֵּם, קָם לֵיהּ בְּ"אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה"⁵⁹ (דברים כה, ט), וְרַחֲמָנָא אָמַר: כִּיּוֹן שְׁלֹא בְּנָה, שׁוֹב לֹא יִבְנֶה.

אָמַר רַבָּא:

נָתַן גִּט לְמֵאֲמָרוֹ - הוֹתֵרָה צָרְתָּה.

אֲבָל הִיא - אֲסוּרָה,

דְּמַחְלָפָה בְּבַעֲלַת גִּט.

אִיפָּא דְאָמְרִי:

אָמַר רַבָּא:

נָתַן גִּט לְמֵאֲמָרוֹ - הוֹתֵרָה אֶפִּילוּ הִיא.

מֵאִי טַעֲמָא?

מֵאִי דְעֵבֵד בָּהּ - שְׁקָלֶיהָ.

מתני'

זיקת שני יבמין. דכל זמן שלא כנסה זה עדיין זיקת ראשון עליה ונתוספת עליה זיקת מאמרו הרי כשמת זה נותרו עליה זיקת שניהם ואילו כנסה הוה פקעה זיקה דקמא וכי מיית לא הוה עליה אלא זיקת שני אי"נ לא עבד בה מאמר לא הוה עליה אלא זיקת ראשון:

מייבם לאיזו שירצה. כדקתני טעמא בפרק שני בברייתא אם מאמרו של שני מאמר אשת שני הוא בועל ואם אינו מאמר אשת ראשון הוא בועל:

וחולץ לשניה. דחדא לא מיפטרבא בבִּיאה דאידיך דלמא מאמר לא קני והוה להו ב' יבמות הבאות מב' בתים וייבומי תרווייהו נמי לא דלמא מאמר קני והוה להו ב' יבמות הבאות מבית אחד:

גמ'

אי זיקת שני יבמין דאורייתא כו'. לרבנן פריך:

אלא מדרבנן. דמדאורייתא מאמר לא קני והוה להו שתי יבמות מב' בתים ותרווייהו מצי לייבומי ורבנן הוא דגזרו שמא יאמרו ב' יבמות הבאות מבית א' מתייבמות:

ומקצתו חלוץ. ואתי למימר ב' יבמות הבאות מבית אחד חדא מתייבמת ואחרת חלצה:

נתן גט למאמרו. אמתניתין קאי שאם נתן זה העושה מאמר גט למאמרו ולא לזיקתו ואח"כ מת הותרה אשתו הראשונה שהיא צרתה להתייבם לשלישי דמאמר דעבד שקליה ולא צרות ניהו והשתא לא אתי למימר בשתי יבמות מבית אחד חדא חלצה וחדא מייבמא דהכא לאו מבית אחד מיחזי:

אבל היא אסורה. ולא משום דקם ליה בלא יבנה דפוסלה על אחיו הנשאר שהרי לא נתן גט לזיקה אלא משום דאתי לאיחלופי בבעלת הגט היכא דעבד גט למאמרו ולזיקתו דההיא ודאי מידחיא אבל גט למאמרו לא דחי אלא מאמר ונשארה זיקה ראשונה במקומה: **הותרה אפילו היא.** לשלישי כשימות שני:

מאי דעבד שקליה. והויא כמו שלא עשה בה מאמר ואתיא ומתייבמת לשלישי מחמת זיקת אחיו הראשון ודוקא שפירש למאמרו ולא לזיקתו קאמר אבל סתמא קיימא בלא יבנה אכולהו אחין והכי מוכחא מילתא דרבא בפרק רבן גמליאל (לקמן ד' נב): דלמאמרו ולא לזיקתו קאמר:

⁵⁹ ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו וירקה בפניו וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את-בית אחיו

23. לב, א

כ"ט

פשיטא השתא ומה התם דלא
אידחיא מהאי ביתא. לעיל (דף
 ל.) גבי שלשה אחים שנים מהם
 נשואים שתי אחיות ואחד נשא
 נכרית ומת אחד מבעלי אחיות
 וכנס נשוי נכרית את אשתו
 ומתה אשתו של שני ואח"כ מת
 נשוי נכרית הרי זו אסורה עליו
 עולמית משום אשת אח הואיל
 ונאסרה עליו שעה אחת בנפילה
 ראשונה משום אחות אשה
 ואע"ג דבההיא נפילה קמייתא
 לא אידחיא לה לגמרי דהא קאי
 נשוי נכרית שזוקקה לייבום
 וקורא אני בה בשעת נפילה
 יבמה יבא עליה אפי' הכי
 חשבינן לה לגבי בעל אחותה
 כאשת אח שיש לה בנים
 לאיתסורי עליה אפילו לאחר
 מיתת אחותה:
הכא. דבשעת נפילה אידחיא
 מהאי ביתא לגמרי דאין כאן
 אלא בעל אחותה ומשעה שנפלה
 לפניו אין זיקת יבום עליה
 מיבעיא:
תנא הא. מתני' דהכא תנא
 ברישא:
והך. דשלשה אחים דלא
 אידחיא מהאי ביתא לגמרי
 חזיא מעיקרא להיתרא ושריא
 [משום הכי לא תניא]:
הדר חזיא לאיסורא. דמ"מ
 לדידה לא קרינא ביה משעת
 נפילה יבמה יבא עליה:
דחביבה ליה. משום דחידוש
 הוא:
ומשנה הראשונה. שיתירה היא
 משנשנית זו הואיל והיתה
 שנויה מתחלה:
לא זזה ממקומה. לעוקרה
 לגמרי:

משנה

שני אחין נשואין שתי אחיות,
ומת אחד מהן, ואחר כך מתה אשתו של שני - הרי זו אסורה עליו עולמית,
הואיל ונאסרה עליו שעה אחת.

גמרא

פשיטא!

השתא, ומה התם דלא מידחיא מהאי ביתא לגמרי, אמרת - לא,
 הכא דקא מידחיא מהאי ביתא לגמרי - לא כל שכן?!

תנא הא תנא ברישא, והך חזיא להיתרא ושריא,

והדר חזיא לאיסורא.

ואידי דחביבה ליה אקדמה,

ומשנה לא זזה ממקומה.

24. לב, א -

ר"ט

בא עליה. בחיי אשתו: **משום אשת אח**. דהא רחמנא פטרה מיבום וקמה עליה כמי שיש לו בנים: **אלא משום אשת אח**. כדמוקי טעמא לקמן: **בנשא מת ואח"כ נשא חי**. דאיסור אשת אח קדים ותו לא אתי איסור אחות אשה וחייל עלה דקסבר אין איסור חל על איסור:

נשא חי ואח"כ נשא מת. איסור אחות אשה קדים דקודם שנשאה אחיו המת היתה עומדת עליו באיסור אחות אשה:

מיתלא תלי. דאי הוה פקע איסור אשת אח הוה חייל איסור אחות אשה דלא חייל מעיקרא משום טעמא דאיסור אשת אח דהוה קאי קמיה הלכך הואיל ואיסור אחות אשה מוכן ועומד לחול עליה פטורה מן היבום לא פקע איסור אשת אח וחייל משום אשת אח:

שתי מיתות. כגון חמותו והיא אשת איש דאחמותו שריפה ואשת איש חנק:

נידון בחמורה. בשריפה:

חמותו ונעשית אשת איש. שהיתה אלמנה כשנשא בתה:

נידון באשת איש. ואע"ג דקיל הוא אלמא לא אתי איסור חמותו וחייל אשת איש דאי חיילי תרווייהו עליה הוה לן למדיינייה בחמורה:

אמר רבי אבהו מודה ר' יוסי באיסור מוסיף. שהוא חל על איסור כגון איסור אשת אח דמוסיף הוא שבתחלה כשנשא זה את אחותה וזו פנויה נאסרה עליו משום אחות אשה ומותרת לכל אחיו נשאת לאחד מהן נאסרה על כולן משום אשת אח ועכשיו ניתוסף איסור עליה לגבי שאר אחיו ומגו דחייל שם אשת אח עלה לגבי שאר אחיו שהיתה מותרת להם חל נמי השם הזה לגבי ידידה ואע"ג דאסירא עליה וקיימא אבל אשת איש ונעשית חמותו מתחלה היתה אסורה לכל העולם משום אשת איש נשא זה את בתה אין איסור זה ראוי להוסיף עליה עם אחרים דנימא מגו דחייל עליהו ליחול נמי עליה דהאי דחמותו ונעשית אשת איש ודאי איסור מוסיף הוא שמתחלה אסורה לזה ומותרת לכל העולם נעשית אשת איש איתוסף האי שם עלה לגבי כ"ע ומגו דחייל עליהו חייל נמי לגבי דהאי והאי דקאמר רבי יוסי נידון בחמותו משום דבמיתות עסקין ואי אתה יכול להמיתו בבי מיתות הואיל ושתייהן עליו ידון בחמורה אבל אם היה שוגג היה חייב ב' חטאות:

תינח נשא חי. דאחות אשה קדים ואח"כ נשא מת אתי איסור אשת אח חייל כדפרישית מגו דאיתוסף איסורא דהאי שם לגבי אחיו כו':

אלא היכא דנשא מת. דאיסור אשת אח קדים עליה דהאי ואח"כ נשא אחותה מאי תוספת איכא עלה דקמייתא לגבי אחריני דנימא מגו:

וכי תימא מגו. דבהנך נישואין דבתרייתא מתסר האי גברא בכולהו אחוותא משום אחות אשה דעד השתא הוה שריין ליה איתסר נמי משום האי שמא גופיה עלה דקמייתא שהיא אשת אחיו האי לאו איסור מוסיף הוא דהא עלה דקמייתא לא איתוסף איסור לגבי אחרינא אלא איסור כולל הוא דכילל לה לקמייתא בשם אחות אשה מגו דחייל על אחותה:

איסור מוסיף. כשהאיסור מוסיף על החתיכה לאוסרה על מי שמותרת עליו איסור כולל שהאיסור חל על חתיכות אחרות ואותה גוררת לזו עמהם על ידי מגו:

ואית דגרסי הכא ותו חמותו ונעשית אשת איש איסור מוסיף הוא. ושיבוש הוא בידם ואע"ג דודאי איסור מוסיף הוא לאו פירכא היא דודאי אית ליה לר' יוסי איסור מוסיף כגון אשת איש חל על איסור חמותו ותרווייהו איסורי עליה והא דקאמר ונידון בחמותו משום דזו היא החמורה דאי אמרת נידון באשת איש אם כן אין זה איסור חל על איסור אלא איסור מבטל איסור:

אלא אמר רבא. לעולם לית ליה לר' יוסי איסור חל על איסור והא דקאמר לעיל חייב עלה משום אשת אח ומשום אחות אשה לאו בשוגג לחייבו שתי חטאות אלא במזיד וליעשות רשע גמור ולקברו בין רשעים גמורים שהרשע נקבר אצל רשעים דנתן בסנהדרין (דף מו.) שתי קברות היו מתוקנין לבי"ד א' לנהרגין ולנחנקין וא' לנסקלין ולנשרפין והכא נמי אע"ג דהאי לאו מחייבי בי"ד הוא הואיל ועבד תרתי קברינן ליה גבי נסקלין ונשרפין:

["שני אחין נישואין שתי אחיות, ומת אחד מהן, ואחר כך מתה אשתו של שני - הרי זו אסורה עליו עולמית, הואיל ונאסרה עליו שעה אחת"].

תגו רבנן:

"בא עליה - חייב עליה: משום אשת אח, ומשום אחות אשה,

דברי רבי יוסי.

רבי שמעון אומר:

אינו חייב אלא משום אשת אח בלבד".

והא תניא:

"רבי שמעון אומר:

אינו חייב אלא משום אחות אשה בלבד!"

לא קשיא:

כאן - שנשא חי, ואחר כך נשא מת

כאן - שנשא מת, ואחר כך נשא חי.

ורבי שמעון, היכא דנשא מת, ואחר כך נשא חי, כיון דאיסור אחות אשה לא חייל - תתייבם יבומי!

אמר רב אשי:

איסור אחות אשה מיתלא תלי וקאי,

אי פקע איסור אשת אח אתי איסור אחות אשה וחייל,

והלכך לא פקע.

וסבר רבי יוסי: איסור חל על איסור!?

והא תניא:

"עבר עבירה שיש בה שתי מיתות - נידון בחמורה.

רבי יוסי אומר:

נידון בדיקה הראשונה הבאה עליו".

ותניא:

"ביצד אמר רבי יוסי נידון בדיקה הראשונה הבאה עליו?

חמותו, ונעשית אשת איש - נידון בחמותו.

אשת איש ונעשית חמותו - נידון באשת איש!"

לבב, אמר רבי אבהו:

מודה רבי יוסי באיסור מוסיף.

תינח, היכא דנשא חי, ואחר כך נשא מת -

מגו דאתוסף איסור לגבי אחים, אתוסף איסור לגבי ידידה.

אלא היכא דנשא מת ואחר כך נשא חי, מאי איסור מוסיף איכא?

וכי תימא: מגו דאיתסר בכולהו אחוותא - האי איסור כולל הוא!

אלא אמר רבא:

מעלה אני עליו כאילו עשה שתיים, ואינו חייב אלא אחת.

וכן כי אתא רבין אמר רבי יוחנן:

מעלה אני עליו כאילו עשה שתיים, ואינו חייב אלא אחת.

מאי נפקא מינא?

לקברו בין רשעים גמורים.

25. לב, ב - לג, ב

רפ"י

חייב ב'. ב' איסורי קחשיב דהא משום זרות אין כאן חטאת דהא על זדונו מיתה בידי שמים הוא ואין חייב חטאת אלא על שגגת כרת:

מרבי. רבינו הקדוש:

כשהותרה במקדש הותרה. סתם הלכך אין כאן אלא משום זרות:

ששימש בטומאה. בקרבן צבור קאמר שדוחה הטומאה וכן זר ששימש בשבת ויש כאן משום טומאה ואזהרתיה מוינורו מקדשי בני ישראל ולא יחללו (ויקרא כב):

אצל תמימים הותרה. דראויים לעבוד דילפינן מבמועדו אפי' בטומאה (פסחים דף עז.):

זר שאכל מליקת. הכהנים: **חייב שתיים.** משום זרות ומשום נבילה דקרבן הנאכל לכהנים זר האוכלו עובר משום זר לא יאכל כי קדש הם (שמות כט) ולאזו היינו אזהרה דמעילה דכל שיש בו שעת היתר לכהנים אין בו מעילה. לכהנים הותרה.

בחטאת העוף:

באיסור כולל. לקמיה מפרש מאי איסור כולל איכא:

ואליבא דר' יוסי. דאמר בשאר איסורי איסור חל על איסור עיי' מגו:

באיסור כולל מיחייב תרתי. דקתני חייב משום אשת אח ומשום אחות אשה אפילו נשא מת ואחייב נשא חי דליכא איסור מוסף בהאי בתרא אלא איסור כולל מגו דמיתסר בכלהו אחוותא כולל גם את זו עמהן:

לא מיחייב אלא חדא. וכי חייביה רבי יוסי תרתי בנשא חי ואחייב נשא מת דאיסור מוסף הוא והא דקתני ר"ש אומר אינו חייב אלא משום אשת אח דאוקימנא בנשא מת ואחייב נשא חי רבי חייא תני לה בר קפרא לא תני לה:

ובפלוגתא.

דאיתמר:

זר ששימש בשבת:

רבי חייא אומר:

חייב שתיים.

בר קפרא אומר:

אין חייב אלא אחת.

קפ"ז רבי חייא ונשבוע: העבודה! כך שמעתי מרבי: שתיים.

קפ"ז בר קפרא ונשבוע: העבודה! כך שמעתי מרבי: אחת.

התחיל רבי חייא לדון:

שבת לכל נאסרה, כשהותרה במקדש, אצל כהנים הותרה.

לכהנים הותרה, ולא לזרים,

יש כאן משום זרות.

ויש כאן משום שבת.

התחיל בר קפרא לדון:

שבת לכל נאסרה, כשהותרה במקדש הותרה,

אין כאן אלא זרות.

בעל מום ששימש בטומאה.

רבי חייא אומר:

חייב שתיים.

בר קפרא אומר:

אין חייב אלא אחת.

קפ"ז רבי חייא ונשבוע: העבודה! כך שמעתי מרבי: שתיים.

קפ"ז בר קפרא ונשבוע: העבודה! כך שמעתי מרבי: אחת.

התחיל רבי חייא לדון:

טומאה לכל נאסרה, כשהותרה במקדש, אצל כהנים תמימים הותרה.

לכהנים תמימים הותרה, ולא לבעלי מומין.

יש כאן משום בעלי מומין, ויש כאן משום טומאה.

התחיל בר קפרא לדון:

טומאה לכל נאסרה, כשהותרה במקדש הותרה,

אין כאן אלא משום בעל מום.

זר שאכל מליקה.

רבי חייא אומר:

חייב שתיים.

בר קפרא אומר:

אין חייב אלא אחת.

קפ"ז רבי חייא ונשבוע: העבודה! כך שמעתי מרבי: שתיים.

קפ"ז בר קפרא ונשבוע: העבודה! כך שמעתי מרבי: אחת.

התחיל רבי חייא לדון:

נבילה לכל נאסרה, כשהותרה במקדש אצל כהנים הותרה.

לכהנים הותרה ולא לזרים,

יש כאן משום זרות, ויש כאן משום מליקה.

התחיל בר קפרא לדון:

נבילה לכל נאסרה, וכשהותרה במקדש הותרה,

אין כאן אלא משום זרות.

לג, א במאי קמיפלגי?

באיסור כולל, ואלבא דרבי יוסי.

רבי חייא סבר: רבי יוסי באיסור כולל מיחייב תרתי,

בר קפרא סבר: לא מיחייב אלא חדא.

ומאי איסור כולל איכא הכא?

פ"י

מעיקרא. קודם שבת זו:

מגו דמתסרא במלאכה. משום שבת כולל את העבודה בכלל האיסור משום שבת והכא לא שייך מוסיף שלא ניתוסף איסור על החתיכה דהיינו עבודה והיכי דמי מוסיף כגון אי הוה מצינו למימר הכי עבודה מעיקרא אסורה לזרים ומותרת לכהנים הוה ליה שבת מגו דאיתוסף עלה איסור לגבי כהנים משום שבת איתוסף נמי לגבי דידיה משום שבת והכי ליכא למימר דהא משום שבת לא מיתסרי כהנים:

שרי באכילה. בקדשים דכתיב ומן הקדשים יאכל (ויקרא כא):

מגו דמיתסר באכילה. משום טומאה חייל נמי שם טומאה על העבודה:

אלא מליקה. כולל לא משכחת לה דהא בשעת מליקה חיילי תרוייהו דכל זמן שלא נמלקה היה עליה איסור מעילה ולא זהו איסור זרות האמור בקרבן שניתר לאכילת כהנים וכשנמלקה ונראית לכהנים פקע מינה איסור אזהרת מעילה וחילל עליה איסור זרות דזר לא יאכל ואיסור מליקה באיסור בת אחת:

מיחייב תרתי. דהא דקאמר לעיל חייב שתיים כגון שבא עליו איסור דאשת אח ואחות אשה כאחד ומשכחת לה כגון דשוויניהו שליח שני אחין לקדש שתי אחיות והן עשו שליח לקבל קידושיהן ופגע שליח בשליח:

לא מיחייב אלא חדא. וכי חייב באיסור מוסיף בנשא חי ואחייב נשא מת כדמפרש לעיל:

כגון דאיתתי שתי שערות. היום בשבת זו דהשתא ליכא למימר כדלעיל מעיקרא שרי במלאכה ואיסור בעבודה דהא לא חל שום איסור עליו עד היום דאיסור זרות ואיסור שבת יחד באו אבל הביא שתי שערות בחול קדים זרות עליה:

בעל מום נמי כגון דאיתתי שתי שערות ואיטמי ליה. כלומר דאיטמי קודם ב' שערות ובתוך טומאתו ומומו הביא שתי שערות ובשעת הבאה חלו שניהן שהרי שניהן היו תלוין עליו: **שחתך אצבעו**. והוא המום ונטמאה בחתיכתו בסכין:

בשלמא לר' חייא. מצי לאוקמי גמריה ודבר קפרא הכי:

כי אתנייה. [רבין] לדידיה כרבי יוסי ולבר קפרא כר"ש ובר קפרא הוא דטעה וסבר דר' אליבא דר' יוסי אתנייה:

אלא לבר קפרא. דאמר רבי אליבא דר' יוסי אתנייה קולא אייב אליבא דמאן אתנייה לר' חייא חומר וכו' לבר קפרא שקורי משקר רבי חייא דלא אתנייה רבי [לר"י] מחייב שתיים: **ואליבא דר"ש**. וה"ק רבי חייא אע"ג דפליג ר' שמעון ופטר הנימם בכולל אבל בבת אחת מודה הואיל ולא קדים חד לחבריה ובר קפרא אמר בבת אחת נמי פליג ר"ש:

לאפוקי לר"ש מחזקיה. דהוה מחזקינן ליה לרבי שמעון לקולא ואישתבע לן ר' חייא דבבת אחת מודי: **בשלמא לבר קפרא**. מצי לתרוצי לגמריה וגמריה דרבי חייא ולמימר כי אתניין רבי פטור אליבא דר"ש וכי אתנייה לר' חייא חיובא אליבא דר' יוסי ורבי חייא הוא דטעה וסבר דרבי אליבא דר"ש אתנייה:

אלא לר' חייא. דאמר אליבא דר"ש אתנייה רבי חיובא אלא פטורא דאתנייה לבר קפרא אליבא דמאן וכי שקורי משקר בר קפרא דלא אתנייה ר' פטורא כלל:

אמר לך רבי חייא. ודאי בר קפרא לא משקר אלא טעי דרבי ודאי פטורא אתנייה ולא בכולהו אלא בתרתי בזר ששימש בשבת ובעל מום ששימש בטומאה דמשתכח בין ע"י כולל בין ע"י בת אחת כדאמר לעיל: **ואיסור כולל אתניין**. כלומר היכי דאיתרמי על ידי כולל אתניין רבי פטורא ואליבא דר"ש והיכא דאיתרמו בבת אחת אתניין חיובא אבל מליקה לא אתניין לפטור כלל דלא משכחת לה בכולל אלא בבת אחת והתם ר' שמעון מודי:

וחזיא בר קפרא לזר שאכל מליקה. דדמיא להו דהו נמי כקדשים חדא דמיחייב עליה תרתי וערבה בהדיהו לפטורא וכי ערבה לא אסיק אדעתיה דהא לא משתכחת בכולל:

ועיין בה. לאחר זמן כשנתקיימה בידו והיה שונה שלשתן ביחד ואשכח דלא מיתוקמא אלא בבת אחת ושכח דהוא ערבה וסבר דר' אתנייה ואמר מדהא בבת אחת ופטורה הנך נמי דאתנייה רבי לפטורא אפי' היכא דמיתרמו בבת אחת אתניין:

למאן שיירא. כלומר למאן מינייהו מודה בה דלא בעי לאיפלוגי:

בשלמא: זר, מעיקרא שרי במלאכה, ואסור בעבודה. אתניא לה שבת, מגו דקא מיתסר במלאכה מיתסר נמי בעבודה.

בעל מום, מעיקרא שרי באכילה, ואסור בעבודה. איטמי ליה, מגו דקא מיתסר באכילה מיתסר נמי בעבודה.

אלא, מליקה בבת אחת היא דמשפחת לה, באיסור כולל לא משפחת לה!

אלא קמפלגי באיסור בבת אחת, ואליבא דרבי יוסי. רבי חייא סבר: רבי יוסי באיסור בבת אחת מיחייב תרתי. ובר קפרא סבר: לא מיחייב אלא חדא.

והכא, מאי איסור בת אחת איכא הקא?

זר ששימש בשבת כגון דאיתתי שתי שערות בשבת, דהויא להו זרות ושבת בהדי הדדי.

בעל מום נמי, כגון דאיתתי שתי שערות ואיטמי ליה, דהויא ליה בעל מום וטומאה בהדי הדדי.

אי נמי, שחתך אצבעו בסכין טמאה.

בשלמא לרבי חייא:

כי אתנייה לדידיה אליבא דרבי יוסי.

כי אתנייה לבר קפרא אליבא דרבי שמעון.

אלא לבר קפרא, רבי חייא שקורי קא משקר?!

אלא, קמפלגי באיסור בת אחת, ואליבא דרבי שמעון.

בשלמא לרבי חייא, קא מישתבע לאפוקי לרבי שמעון מחזקיה. אלא לבר קפרא למה ליה לאשתבושי?

קשיא.

בשלמא לבר קפרא, כי אתנייה רבי לדידיה אליבא דרבי שמעון. כי אתנייה לרבי חייא אליבא דרבי יוסי.

אלא לרבי חייא, בר קפרא שקורי קא משקר?!

אמר לך רבי חייא:

כי אתנייה רבי לדידיה תרתי לפטור אתנייה, ואיסור כולל אתנייה, ואליבא דרבי שמעון.

וחזיא לבר קפרא: זר שאכל מליקה, ואידי דדמיא לה, ערבה בהדיהו, ועיין בה, ולא אשפח אלא בבת אחת.

וסבר מדהא בבת אחת, הא נמי בבת אחת.

ומדהנדך לפטור, הנך נמי לפטור.

מיתבי:

"זר ששימש בשבת, ובעל מום ששימש בטומאה:

יש פאן משום זרות, ומשום שבת.

ומשום בעל מום, ומשום טומאה,

דברי רבי יוסי.

רבי שמעון אומר:

אין פאן אלא משום זרות ובעל מום בלבד."

ואילו מליקה שיירה.

למאן שיירה?

רש"י

אילימא ר' יוסי. מודה בה
השתא באיסור כולל זחד
מינייהו קדים אייר יוסי אחרון
חל בבת אחת מיבעיא:
אלא לאו לר"ש. ומדמודה
במליקה ש"מ דהא דפליג בהנך
היכא דאיתרמו בכולל הוא
דפליג אבל באיסור בת אחת
מיחייב תרתי ותיובתא דבר
קפרא תיובתא:

אילימא לרבי יוסי,
השתא רבי יוסי באיסור כולל מיחייב שתים, באיסור בת אחת מיבעיא?
אלא לאו לרבי שמעון.
ובאיסור כולל הוא דפטר,
אבל באיסור בבת אחת - מיחייב.
תיובתא בר קפרא!

תיובתא.

26. לַג, ב

רַש"י

שחיטה בזר כשרה. ואין כאן זרות:
 טלטול בעלמא הוא. ואין כאן שבות:
 אי בהקטרה. רבי יוסי היכי מיחייב חטאת משום שבת דקס"ד חטאת מיחייב ליה: האמר ר' יוסי. בפ"ק הבערה ללאו יצאה:
 בשחיטת פרו של כ"ג. ביום הכפורים דשחיטה אב מלאכה היא ומשום זרות נמי איכא כדברי האומר ביומא בפרק טרף בקלפי (דף מב.) שחיטת פרו בזר פסולה:
 אפי' כהן הדיוט נמי. דהא מאן דפסיל יליף טעמא מאהרן וחוקה דכתיב והקריב אהרן (ויקרא טז) וכתיב בסוף הפרשה לחק עולם וכל היכא דכתיב חוקה עיכובא הוא אלמא אהרן דוקא:
 הכי גרסי' מידי חטאות קתני או לאוי קתני. איסורי הוא דקחשיב:

["זר ששימש בשבת ...

יש כאן משום זרות, ומשום שבת ...

דברי רבי יוסי.

רבי שמעון אומר:

אין כאן אלא משום זרות..."]

"זר ששימש בשבת - במאי?

אי בשחיטה - שחיטה בזר כשרה!

ואי בקבלה והולכה - טלטול בעלמא הוא!

אי בהקטרה - והאמר רבי יוסי: הבערה⁶⁰ ללאו יצאתה!

אמר רב אחא בר יעקב:

בשחיטת פרו של כהן גדול.

וכדברי האומר: שחיטת פרו של כהן גדול בזר פסולה.

אי הכי, מאי איריא זר? אפילו כהן הדיוט נמי!

שזר אצלו קאמר.

מתקיף לה רב אשי:

מידי חטאות קתני!?

או לאוי קתני!?

אלא איסורי בעלמא קא חשיב.

למאי נפקא מינה?

לקוברו בין רשעים גמורים.

⁶⁰ לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" (שמות לה, ג.)

27. לג, ב

רפ"י

מתני'

ומפרישין אותן ג' חדשים. שלא לחזור לבעליהן שמא מעוברות הן ובניהם ממזרים ובעינן הבחנה בין זרע כשר לזרע פסול שלא יתלו העוברים בבעליהן: **אם היו כהנות**. בגמ' מפרש:

גמ'

שש עשרה חטאות. לכל אחד ארבע וכן לנשים דעל שניהם הוא אומר ונכרתו הנפשות העושות (ויקרא יח):

ואונס בישראל מישראל שרי. לבעלה דילפינן (כתובות דף נא:). מוהיא לא נתפשה הא נתפשה מותרת:

מפרישין אותן שמא מעוברות הן. ולאחר שלשה חדשים מותרות אע"ג שגדולות הן:

משנה

"שנים שקידשו שתי נשים, ובשעת בניסתן לחופה החליפו את של זה לזה, ואת של זה לזה - הרי אלו חייבין משום אשת איש. ואם היו אחין - משום אשת אח. ואם היו אחיות - משום "אשה אל אחותה". ואם היו נדות - משום נדה. ומפרישין אותן שלשה חדשים, שמא מעוברות הן. ואם היו קטנות שאינן ראיות לילד - מחזירים אותן מיד. ואם היו כהנות - נפסלו מן הכהונה"⁶¹.

גמרא

החליפו."

מיד ברשיעי עסקינן!?

ותו:

הא דתני רבי חייא:

"הרי כאן שש עשרה חטאות."

אי במזיד - מי איכא קרבן!?

אמר רב יהודה:

תני: "הוחלפו".

הכי נמי מסתברא,

דקתני סיפא: "אם היו קטנות שאינן ראיות לילד מחזירין אותן מיד".

ואי במזיד, מי שריא!?

הא לא קשיא:

פיתוי קטנה - אונס נינהו!

ואונס בישראל מישראל שרי.

אלא, דקתני: "מפרישין אותן שלשה חדשים שמא מעוברות הן".

הא לאו "מעוברות" שריין, ואי במזיד, מי שרי!?

אלא לאו שמע מינה: בהוחלפו.

שמע מינה.

⁶¹ תיקון על פי מסורת הש"ס, כתב". ועיין בריטב"א הסבר לטעות. מהדורת הדפוס גורס "מן התרומה".

28. לַד, א

ר"י

ומאן האי תנא. דמתני' דאית ליה איסור חל על איסור בין על ידי כולל בין באיסור מוסיף בין על ידי בת אחת כגון אלו שחייבין ארבע חטאות וכשקידש ראובן את רחל תחלה נאסרה על שמעון משום אשת אח ואשת איש והיינו בת אחת וקמחייב ליה תנא דיין אתרוייהו חזר שמעון וקידש לאה מיגו דאסרי ליה הנך קדושין בכולהו שאר אחוותא משום אחות אשה אסרי ליה נמי באשת אחיו משום אחות אשה ואע"ג דאסורה עליה וקיימא והיינו איסור כולל ועדיין רחל זו מותרת לראובן בעלה פירסה נדה מיגו דאיתוסף איסור עלה לגבי בעלה משום נדה איתוסף בה נמי איסור לגבי שמעון הרי איסור מוסיף:

ארבע חטאות. משום טומאה דאוכל קדשים בטומאת הגוף בכרת ומשום חלב ומשום נותר ומשום יוה"כ ואשם מעילות דאפילו כהן לגבי אימורים זר הוא:

אם היתה שבת כו'. אבל משום יוה"כ לא הוי מחייב אהוצאה דקסבר אין עירוב והוצאה ליוה"כ והכי מפרש בכריתות אלמא אית ליה לרבי מאיר כולהו דהא הכא משנוצרה בהמה זו והיא חולין נאסרה חלבה באכילה ומותר בהנאה הוקדשה מיגו דאיתוסף איסור הנאה על החלב משום [קדשים] איתוסף ביה נמי איסור אכילה משום זרות ואע"ג דאסור וקאי באכילה הוה ליה נותר מיגו דאיתוסף איסור למזבח משום נותר איתוסף נמי לכהן משום נותר הרי הנך תרי משום איסור מוסיף נטמא זה שעד עכשיו היה מותר בחתיכות בשר קדש ועכשיו נאסר בהן מיגו דמיתסר בשאר חתיכות משום טומאה נאסר נמי בזו משום טומאה והיינו איסור כולל ה"ל יוה"כ מיגו דמיתסר בחולין משום יוה"כ אסור נמי בקדשים משום יוה"כ והיינו נמי איסור כולל ומדמחייב ליה רבי מאיר משום הוצאת שבת אלמא אית ליה איסור בת אחת חייל דכשקידש היום חלו עליו איסור אכילת יוה"כ ואיסור שבת:

ור"מ אליבא דמאן. כלומר נהי דסבר רבי מאיר איהו כה"ג איסור חל על איסור מיהו היכא דקא מתכוין לדבר מצוה לישא אשה כמאן מרבתי סבירא ליה לרבי מאיר בטעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה אי אליבא דר' יהושע האמר פטור במס' שבת בפרק ר' אליעזר דמילה (דף קלז.) דתניא התם בגמ' מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול בשבת ואחד למול בא' בשבת ושכח ומל את של אחד בשבת בשבת דהיינו נמי טעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה שעדיין לא הגיע זמנו פטור ר' יהושע:

דזמנו בהול. שהיה טרוד למול את של שבת כדי שלא יעבור זמנו:

אבל הכא. גבי נשואין אין זמנו בהול דאין זמן קבוע למצוה והי"ל למידק: **תרומה בערב הפסח זמנו בהול.** שלא תשרף:

ואיבעית אימא. כולה מתני' לאו ר' מאיר היא אלא אפילו לר"ש דמיקל הכא מודי וכגון דחלו כולהו בבת אחת:

דשו אינהו. שני האחין שליח אחד להוליך את הקדושין לשתי אחיות והן עשו שליח אחד לקבל קדושין: **ופגע שליח בשליח.** וחלו יחד זה על זה על זה איסור אשת איש ואיסור אשת אח ואחות אשה:

אלא נדות היכי מצי משכחת לה. בבי"א עם קדושין אי קדושין קדמו לנדות זה הרי אשת איש ואחות אשה ואשת אח קדמו ותו לא אתי נדות וחייל ואי נדות קדים תו לא אתי איסור אחרינא וחייל:

אמר רב עמרם אמרי בי רב. משכחת לה ט"ז חטאות באיסור בת אחת בשופעות מתוך י"ג שנה ללידת הבעלים לאחר י"ג:

לאיחיובי אינהו. כלומר טעם זה כדי לחייב הזכרים שחלו כולן עליהן בבי"א דבהך יומא אתו לכלל עונשין:

ומתוך י"ב לאחר י"ב לאיחיובי אינהו. שהאשה באה לכלל עונשין בת י"ב שנה ויום אחד והזכר לי"ג ויום אחד ומשכחת לה שנוולדו הזכרים באחד בתשרי והנקבות באחד בתשרי לשנה הבאה וביום אחד מישלם י"ב לנקבות שהן י"ג לזכרים ומסרו קדושין שיחולו ליום המחרת כשהן נעשין גדולים דיום אחד בשנת י"ג בעינן לנקבות ויום אחד בשנת י"ד לזכרים והתחילו שופעות בסוף י"ב ללידה עד למחר ואע"ג שהנדות קדם לא היו הן אסורות לאלו לפי שאינן בכלל מצות ולא אלו אסורים בהן לפי שאינן בני מצות נמצאו הקדושין ואיסור עונש נדות חל עליהם כשחשכה ר"ה של י"ג לנקבות שהיא שנת י"ד לזכרים שהקדושין והנדות קדמו לגדלותן ותלוין ועומדין לחול כשיגדלו ובשעה אחת חלו כולן ולהכי נקט שופעות דאי אפשר לצמצם פריסת נדה ותפיסת קדושין בשעה אחת א"כ קדמו שעה אחת בקטנותן:

["שנים שקידשו שתי נשים, ובשעת בנייתן לחופה החליפו את של זה לזה, ואת של זה לזה - הרי אלו חייבין - משום אשת איש. ואם היו אחין - משום אשת אח. ואם היו אחיות - משום "אשה אל אחותה". ואם היו נדות - משום נדה]."

לד, א ומאן האי תנא דאית ליה:

איסור כולל,

ואיסור מוסיף,

ואיסור בת אחת?

אמר רב יהודה אמר רב:

רבי מאיר היא.

דתניא:

"יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד.

טמא שאכל חלב,

והוא נותר מן המוקדשין,

ביום הכיפורים.

רבי מאיר אומר:

אם היתה שבת והוציאו בפיו - חייב.

אמר ר' יוחנן: אינו מן השם."

ורבי מאיר, אליבא דמאן?

אי אליבא רבי יהושע - האמר: טעה בדבר מצוה פטור!

אלא אליבא דרבי אליעזר.

איבעית אימא:

לעולם אליבא דרבי יהושע,

כי קאמר רבי יהושע: טעה בדבר מצוה פטור,

הני מילי גבי תינוקות, דזמנו בהול,

אבל האי, כיון דאין זמנו בהול - לא.

והרי תרומה, דאין זמנו בהול, וקפטר.

דתנן:

"היה אוכל בתרומה ונדע שהוא בן גרושה או בן חלוצה,

רבי אליעזר מחייב קרו וחומש.

ורבי יהושע פטור" (תרומות ח, א)!

הא איתמר עליה:

אמר רב ביבי בר אבוי:

הכא בתרומה בערב הפסח עסקינן דזמנה בהול.

ואי בעית אימא:

באיסור בת אחת, ואליבא דרבי שמעון.

בשלמא כולהו משכחת להו דשוינהו שליח,

ושוו אינהו שליח, ופגע שליח בשליח.

אלא נדות היכי משכחת לה?

אמר רב עמרם אמר רב:

בשופעות מתוך שלשה עשר לאחר שלשה עשר לאחיובי אינהו.

מתוך שנים עשר לאחר שנים עשר, לחיובי אינהו.

29. לד, א-ב

"מפרישים אותן [שלושה חדשים, שמא מעוברות הן]."

והא אין אישה מתעברת בביאה ראשונה!

אמר רבי נחמן אמר רבה בר אבהו:
שבעלו ושגנו.

ואלא הא דתנא רבי חייא:

"הרי כאן שש עשרה חטאות", תלתין ותרתין הויין!

ולישעמיה, לרבי אליעזר, דמחייב על כל כח וכח - טובא הויין!

אלא, בכח ראשון קחשיב,
הכי נמי דביאה ראשונה קחשיב.

אמר ליה רבא לרב נחמן:
לד, ב, והא תמר בביאה ראשונה איעברא!

אמר ליה: ה
תמר באצבע מעכה.

דאמר רבי יצחק:
כל מועכות של בית רבי תמר שקמן,
ולמה נקרא שקמן תמר?
על שם תמר שמעכה באצבעה.

והא הווי ער ואונן!

ער ואונן שמשו שלא כדרבן.

מיתבי:

"כל עשרים וארבעה חדש דש מבפנים, וזורה מבחוץ,
דברי רבי אליעזר.

אמרו לו: הללו אינו אלא כמעשה ער ואונן!"

כמעשה ער ואונן, ולא כמעשה ער ואונן.

"כמעשה ער ואונן" דכתיב: "והיה אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה" (בראשית לח, ט),
"ולא כמעשה ער ואונן", דאילו התם שלא כדרבה, והכא כדרבה.

בשלקמא אונן, דכתיב ביה: "ושחת ארצה", אלא ער מנלן?

אמר רב נחמן בר יצחק:

דכתיב: "וימת גם אתו" (בראשית לח, ט),
אף הוא באותה מיתה מת.

בשלקמא אונן משום: "לא לו יהיה הנרע" (בראשית לח, ט),
אלא ער מאי טעמא עבד הכי?

כדי שלא תתעבר ויכחיש יופיה.

רש"י

תלתין ותרתין הויין. דהא מתניתין כר' אליעזר אוקמינן לעיל ושמעינן ליה דאמר חייב על כל ביאה וביאה לקמן (דף צב.) ובמסכת כריתות (דף טו.):
על כל כח וכח. של ביאה לקמן בפרק האשה (דף צב.) והתם הכי תניא בא עליה חזר ובא עליה חייב על כל אחת דברי רבי אליעזר וכיון דשמעינן ליה לרבי אליעזר דמחייב אשתי ביאות בהעלם אחת על כרחך שמעת ליה נמי בביאה אחת כמה חיובין דכל כח וכח הנאה של ביאה בפני עצמה היא ולרבנן הוא דלא מחייב אלא אחת משום דכולן בהעלם אחת הן ובשתי ביאות נמי לא הווי מיחייבי אלא חדא אבל אי הווי ידיעה בין כח לכח הווי מחייב אכל חד וחד כדתנן בשבועות (דף יד.) ובמסכת הוריות (דף ו) היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב שיציאתו הנאה לו כביאתו ולר' אליעזר דאמר ביאות מחלקות אית ליה נמי כוחות מחלקין ומתני' כרבי אליעזר אוקימנא לעיל והכי תני רבי חייא שש עשרה ותו לא:

והא תמר איעברא בביאה ראשונה. מיהודה כדאמר לקמן דער ואונן שלא כדרכן שמשו:
באצבע מיעכה. קודם ביאה ופתחה פתוח והווי ליה כביאות:

כל מועכות של בית רבי. המשירות בתוליהן באצבעותיהן תמר שמן:

כל כ"ד חדש. שתינוק יונק:

דש מבפנים וזורה מבחוץ. כדי שלא תתעבר ותגמול את בנה וימות:

אלא כמעשה ער ואונן. אלמא תמר פתח פתוח היה לה:

רש"י

30. לַד, ב

רָש"י

אותה. ואשה (כי) [אשר] ישכב איש אותה שכבת זרע ורחצו במים אותה מיעוטא הוא: **פרט לכלה.** דלא בעיא טבילה משום טומאת ביאה ראשונה כדמפרש טעמא לקמן:

הון. שם חכם: **על תכשיטי כלה.** כחל ושרק שנותנת על פניה ואם תטבול יעבירום המים:

לפי שאין אשה מתעברת מביאה ראשונה. ולא שכבת זרע קרינו ביה דאין ראוי להזריע ומיהו מיעוטא משכבת זרע לא נפקא הואיל והאי מקום ראוי להזריע הוא בביאה שניה ומשום נוגע בשכבת זרע נמי לא מיטמא דטומאת בית הסתרים לא מטמאה אלא שגורת הכתוב היא בביאה וכן הוא במסכת נדה (דף מא:):

להעראה. שלא הזריע אי למייד נשיקה אי למייד הכנסת עטרה: **שלא כדרכה והעראה מש"ז נפקא.** שלא כדרכה אינו מקום זרע העראה לאו שכבת זרע הוא דאין כאן זרע הלכך תרוייהו משכבת זרע מימעטי:

תנו רבנן:

"אותה"⁶² (ויקרא טו, יח) - פָּרַט לְכֻלָּהּ,

דברי רבי יהודה.

וחכמים אומרים:

פָּרַט לְשֵׁלָא כְּדָרְכָהּ.

אמר ליה הון בריה דרב נחמן לרב נחמן:

לימא קא סבר רבי יהודה: התורה חסה על תכשיטי כלה?

אמר ליה:

לפי שאין אשה מתעברת מביאה ראשונה.

במאי קמיפלגי?

רבנן סברי:

"שכבת זרע" - פָּרַט לְהַעֲרָאָה,

"אותה" - פָּרַט לְשֵׁלָא כְּדָרְכָהּ.

ורבי יהודה סבר:

שלא כדרכה והעראה - מ"שכבת זרע" נפקא.

"אותה" - פָּרַט לְכֻלָּהּ.

⁶² ואשה אשר ישכב איש אתה שכבת-זרע ורחצו במים וטמאו עד-הערב

רש"י

לבת רב חסדא. אשתו דרבא:
אבתריך. ששהית עשר שנים
 אחר בעליך הראשון ורמי בר
 חמא הוה:

31. לך, ב

כי אתא רבין אמר רבי יוחנן:

כל ששהתה אחר בעלה עשר שנים, ונשאת שוב - אינה יולדת.

אמר רב נחמן:

לא שנו אלא שאין דעתה להנשא,

אבל דעתה להנשא: מתעברת.

אמר לה רבא לכת רב חסדא:

קא מרנני רבנו אבתריך!

אמרה ליה: אנא דעתאי עלך הוואי.

ההיא דאתיא לקמיה דרב יוסף, אמרה לו: רבי, אנא שהיתי אחר בעלי עשר שנים וילדתי!

אמר לה: בתי, אל תוציאי לעז על דברי חכמים.

אמרה ליה: לגוי נבעלתי.

32. לַד, ב - לַה, א

רַס"י

אמר שמואל וכולן. הנשים שנבעלו:

צריכות להמתין. מלהנשא שלשה חדשים אחר ביאתן חוץ מגיורת ומשחררת קטנה ואע"ג דסתם עובד' כוכבים ושפחה זונות הן לא גזרו רבנן בקטנה להמתין אחר טבילת גיורת ומשחררת כלום ומדקאמר שמואל חוץ מגיורת קטנה מכלל דכולן דקאמר אקטנות נמי קאי דקטנה בת ישראל צריכה להמתין ואע"ג דלאו בת בנים היא ואין כאן הבחנה בין זרעו של ראשון לזרעו של שני גזרו בה רבנן משום גדולה:

ובמאי. נפקא מבעלה קמא:

אי במיאון האמר שמואל דלא בעיא. אמתוני דליכא למיגזר משום גדולה דאין גדולה יוצאת במיאון:

וגזרו רבנן קטנה וכו'. וגבי גיורת קטנה לא גזרו משום דלא שכיחא:

מכלל דהואי. בתמיה וכי מעשה כזה אירע בימי חכמים והא שנים שקידשו קתני ולא תני מעשה:

אלא כהוראת שעה היתה. ולא היתה דלא גזרינן בה מ"ט חילוף לא שכיח:

חוץ מגיורת ומשחררת גדולה. מדקתני בהאי חוץ גדולה מכלל דצריכות להמתין דקאמר בגדולות קמיירי:

גיורת ומשחררת גדולה דשכיחא בהו זנות לגזור. שימתינו כדי להבחין בין זרע שנזרע שלא בקדושה לזרע שנזרע בקדושה:

הוא דאמר רבבי יוסי. דלא גזר דמפרש טעמא דאשה מזונה מתהפכת כדי שלא תתעבר ומיהו בישראלית גזר שמואל זנות אטו נשואין שמתעברת ולא סבר כר' יוסי דלא גזר בהו כדאמר לקמן באנוסה ומפותה אבל בגיורת לא גזרו זנות שבנכרית משום נשואין דבנכרית דאפילו גיורת נשואה כיון דדעתה לאיגיורי מתהפכת נמי כדי להבחין בין זרע קדושה לזרע שלא בקדושה כדלקמן:

אמר שמואל:

וכולן, צריכות להמתין שלשה חדשים, חוץ מגיורת, ומשחררת קטנה.

אבל קטנה בת ישראל - צריכה להמתין שלשה חדשים. ובמאי?

אי במיאון - והאמר שמואל: דלא בעיא,

ואי בגט - האמרה שמואל חדא זימנא!

דאמר שמואל: מיאנה בו - אינה צריכה להמתין שלשה חדשים!

נתן לה גט - צריכה להמתין שלשה חדשים!

אלא בזנות.

לה, א וגזרו רבנן קטנה משום גדולה.

ומי גזרינן קטנה משום גדולה?

והתנן:

"אם היו קטנות שאינן ראיות לילד - מחזירין אותן מיד!"

אמר רב גידל אמר רב:

הוראת שעה היתה.

מקלל דהואי?!

אלא: כהוראת שעה היתה,

וחילוף לא שכיח.

לישנא אחרנא אמרי לה:

אמר שמואל:

כולן צריכות להמתין שלשה חדשים,

חוץ מגיורת ומשחררת גדולה.

אבל קטנה בת ישראל - אינה צריכה להמתין שלשה חדשים.

במאי?

אי במיאון - האמרה שמואל חדא זימנא.

אי בגט - הא קאמר שמואל דבעיא!

דאמר שמואל: מיאנה בו - אינה צריכה להמתין שלשה חדשים,

נתן לה גט - צריכה להמתין שלשה חדשים!

אלא בזנות,

וזנות בקטנה לא שכיח.

גיורת ומשחררת דשכיח בהו זנות,

ליגזור!

הוא דאמר רבבי יוסי.

דתניא:

"הגיורת, והשבוייה והשפחה,

שנפדו, שנתגירו, שנשתחררו -

צריכות להמתין שלשה חדשים,

דברי רבי יהודה.

רבי יוסי מתיר ליארס ולינשא מיד."

רפ"י

מנטרא נפשה וממטיא מוך בהדה ומזומן לה :
אלא יוצאה בשן ועין. דלא הות ידעת מעיקרא דעתידה להשתחרר לא מיטרחא ומזדהרא לאתוויי מוך בהדה :
אנוסה ומפותה. ישראלית והרי אונס ממילא הוא ואין לה מוך :
מתהפכת. ואף יוצאה בשן ועין נמי ליכא השתא למפרך דכיון דהיפוך קל הוא לה ואין בו טורח מתהפכת היא דכל אשה מזנה אינה רוצה להתעבר :

אמר רבה:

מאי טעמא דרבי יוסי?

קסבר: אשה מזנה משמשות במוך כדי שלא תתעבר.

אמר ליה אבוי:

בשלקמא גיורת - פין דדעתה לאיגיורי, מנטרה נפשה,
 כדי להבחין בין זרע שזרע בקדושה, ובין זרע שזרע שלא בקדושה.
 שבויה ושפחה נמי, דשקעי מררייהו, ומנטרי נפשייהו.
 אלא יוצאת בשן ועין - היכי משכחת לה?

וכי תימא כל דממילא מודה רבי יוסי,

והתנן⁶³:**"אנוסה ומפותה צריכה להמתין שלשה חדשים,****דברי רבי יהודה,****רבי יוסי מתיר ליארס ולינשא מיד!"**

אלא אמר אבוי:

אשה מזנה מתהפכת, שלא תתעבר.

ואידך?

חיישינן שמא לא נתהפכה יפה יפה.

⁶³ מסורת הש"ס גורס "והתניא" משום שזה ברייתא. כפי שכבר כתבנו לעיתים רחוקות הגמרא משתמשת גם בלשון "תנן" לברייתא.

33. לה, א

כ"י

כהנות. בנות כהנים: **ישראלית לא.** בתמיה הואיל ואשת כהן היא אפילו בת ישראל נמי אסורה לבעלה כהן: **נשי כהנים.** אם בעליהן כהנים נפסלו להן דאשת כהן שנאנסה אסורה לבעלה:

נשי ישראלים לא. בתמיה וכי אם בעליהם של אלו ישראלים מי לא מיפסלו נמי לכהונה שאם ימותו אלו לא ינשאו לכהנים: **והאמר רב עמרם כו' ואנהרינהו לעיינין ממתניתין.** כלומר הביא לנו ראייה ממשנתנו ואותה משנה לקמן בהבא על יבמתו (דף נו.):

אשת ישראל שנאנסה אף על פי שמוותרת לבעלה. מוהיא לא נתפשה (במדבר ה) היא נתפשה מותרת אפ"ה פסולה לכהונה אם ימות בעלה:

אם היו כהנות. בנות כהנים ואפילו נשואות לישראל דלא מהני האי זנות לאסרן לבעליהן:

נפסלו מתרומה דבי נשייהו. שאם ימות בעלה וזרע אין לה אינה שבה אל בית אביה כנעוריה דפסיל לה האי זנות כדתניא לקמן באלמנה לכהן גדול (דף סח.) כהנת לוייה וישראלית שבה עליה גר עמוני כו' ויליף טעמא מובת כהן כי תהיה לאיש זר כיון שנבעלה לפסול לה פסלה ואע"ג דמותבינן ואימא נבעלה לפסול חייבי כריתות ומשנינן כי תהיה כתיב הנך דאית בהו הוייה אלמא זנות דחייבי כריתות לא פסיל מאכילת תרומה הא הדר מייתינא התם קרא אחרינא כי תהיה אלמנה וגרושה למעוטי כותי ועבד שאין לו אלמנות וגירושין בה ומההוא קרא נמי נפקא לן חייבי כריתות דהא אין לו אלמנות וגירושין בה ומעיקרא פרכינן הכי ואימא חייבי כריתות ולא חייבי לאוין:

ואם היו כהנות - נפסלו מן הכהונה.

"כהנות" - אין,
ישראלית - לא!

אימא: אם היו נשי כהנים.

נשי כהנים - אין,
נשי ישראלים - לא.
והאמר רב עמרם:

הא מילתא אמר לן רב ששת ואנהרינהו לעיינין ממתניתין:
אשת ישראל שנאנסה, אף על פי שמוותרת לבעלה פסולה לכהונה.

אמר רבא:

הכי קאמר: אם היו כהנות נשואות לישראל - נפסלו מן התרומה דבי נשייהו.